

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20'—, inozemstvo Din 30'—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2832.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znanje za odgovor.

Račun pri poštne del. uradu št. 18.633.

TPD in slovenski narod.

Ni Slovenija razkošno obdarjena z naravnimi bogastvi, toda vseeno bi mogli Slovenci dobro živeti na svoji zemlji, če bi bila vsa bogastva te zemlje tudi v resnici njihova. Ali ravno s tem se Slovenci ne morejo pohvaliti, ker ravno glavne industrije in glavna bogastva so v rokah tujcev. Tako so last tujcev veliki kočevski gozdovi, tako je vodna sila Drave izkoriščana od tujcev in tako so bogati rudniki T. P. D. last tujcev.

In da ti rudniki niso slovenska last, je najtežji udarec za vse slovensko gospodarstvo. Po preobratu je bila sicer ugodna prilika, da postanejo ti rudniki naša last in skoraj je tudi že vse kazalo, da se tako zgodi, toda znani partizani in dobičkarji so to preprečili. T. P. D. je ostala last tujcev.

Posledica tega pa je, da nima Slovenija od vsega svojega premoga nobene dobička in da živi ravno tako, kakor da v Sloveniji vseh teh lepih premogov sploh ne bi bilo. V svojem letnem poročilu je izkazala T. P. D., da je imela lani preko 30 milijonov dinarjev čistega dobička. Vseh teh 30 milijonov je šlo iz Slovenije, ker so skoraj vsi lastniki delnic — tujci, ki živijo izven Jugoslavije. Kar je slovenskih upravnih svetnikov v T. P. D., to je samo dekoracija in v marsičem bi bilo za slovenski narod boljše, da ne bi imeli niti teh, bi bilo vsaj vse jasno, čisto jasno.

Kako vse drugače pa bi bilo, če bi ostalo vseh teh trideset milijonov vsako leto v Sloveniji! Kako silno bi napredovalo naše gospodarstvo, kako vse drugače bi živeli ljudje. Samo čisti dobiček T. P. D. bi zadostoval, da bi Slovenci ustanovili moderno hotelsko družbo, ki bi vsi Slovenci pretvorili v pravo Švicco. Milijoni in milijoni dinarjev bi prihajali v deželo, tako pa gre vsako leto 30 milijonov iz Slovenije.

Res je, tisoči delavcev imajo od premoga T. P. D. svoj zaslužek. Toda kakšen je ta zaslužek! Nikjer v srednji Evropi niso plače v rudnikih tako nizke, ko pri nas. Naši delavci garajo samo za tujcev. Ni čuda, da so te dni pisali listi, da so ti rudarji dolžni milijone trgovcem in obrtnikom. Mesto da bi bile Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Rajhenburg, Kočevje cvetoči kraji vsled ležajočega premoga, so že desetletja vsled nizkih plač pravi proletarski kraji. Celo samo kopanje premoga je za naše ljudi deficitno, kakor uče dolgovi po trgovinah. Bolje bi materialno stali, če bi bili vsi trboveljski rudarji v Ameriki in se pri nas sploh ne bi kopal premog, ker potem bi imeli vsaj prištedeni denar izseljenih rudarjev! Tako pa imamo le dolgove!

Nobenega dobička pa nima niti naša industrija. Če bi bil prost promet s premogom, bi dobili za cenejši denar boljši premog iz tujine. In ta razlika v cenah je tako velika, da bi že z njo mogli razširiti obrate in bi našli trboveljski rudarji zaslužek.

En sam velik deficit je za slovenski narod T. P. D. in čas bi že bil, da se slovenski narod zave, da ne more Slovenija napredovati, dokler niso vsi premogokopi Slovenije njegova last. T. P. D. je zato kardinalno in najvažnejše slovensko vprašanje, ki je stokrat važnejše od vsega našega otročjega boja med liberalci in klerikalci, ki nam samo zastira pogled.

Slovenska nesreča pa je, da vse slovenske stranke nočejo videti problema T. P. D. Ne ena stranka ne kaže v tem vprašanju nobene aktivnosti in tudi največji nasprotniki poznajo v tem vprašanju samo eno taktiko — molk. Odkod nakrat ta slovenska sloga? Zakaj ta složnost strank?

Srbijanci in Bosanci nočejo plačati višjih davkov.

Beograd, 10. decembra. V vladi in v opozicijskih vrstah se opaža nezadovoljstvo z novim davčnim zakonom, ki se ravno sedaj pretresa v odboru za izenačenje davkov. Del vladnih krogov je na stališču, da se novi zakon o davkih ne more sprejeti, ker se mora smatrati, da je Srbija že tako obremenjena, da se ji davek ne more povišati (?). Zanimivo je, da so se temu stališču pridružili tudi poslanci JMO. Ti mislijo, da Bosna in Hercegovina, četudi plačata manj davka kakor Vojvodina, Slovenija in Hrvatska, ne preneseta višjih davkov.

Kar se tiče zemljarine, je odbor vse odredbe, ki se nanašajo nanjo, v načelu sprejel. Stopnje niso določene, ker se odrede s finančnim zakonom. Kar se tiče dohodarine, smatrajo poslanci JMO, da se stopnje, ki so določene in se z njimi povišujejo bremena prebivalstva v Bosni in Hercegovini, ne morejo sprejeti, ker je po njihovem mnenju po-

trebno, ne da se davki, v celi državi zvišajo, ampak da se davki sorazmerno znižajo, da se tako olajšajo bremena, ki jih narod sedaj komaj nosi.

Kakor se zdi, bo ta zakonski načrt počakal na povratek dr. Markovića, ker se bodo v njegovi navzočnosti v odboru retirale davčne stopnje. Vlada pa bo, kakor vse kaže, vendarle iskala tako solucijo, da lahko zadovolji vse struje. Zato se trdi, da bo vlada, ako bodo povišane stopnje v Srbiji, s prehodno naredbo določila, da ta zakon ne bo takoj stopil v veljavo, ampak bo njegova veljavnost odložena za nekoliko let. To se motivira tako, da bi vsled zmanjšanja davkov v nekaterih krajih in minimalnega zvišanja v drugih bil ogrožen proračun. Zato bi novi zakon o izenačenju davkov stopil v veljavo po nekoliko letih, ko bi bile izvršene druge potrebne formalnosti, ki so z njem določene.

Finančni minister išče posojilo.

Beograd, 10. decembra. V opozicijskih krogih se je predvčerajšnjim in včeraj govorilo o bližnji ostavki dr. Markovića. Ta vest se je spravljala v zvezo o ostavki, ko jo je dr. Marković podal Vukičeviću pred enim mesecem. Smatrajo, da je v interesu dr. Markovića samega, da zapusti finančni resor. Opozicijski krogi trde, da imajo obvestilo, da bo Marković po svojem povratku podal ostavko.

V vladnih krogih pa se trdi, da Marković nima namena podati ostavko. Odšel je zaradi zdravljenja v inozemstvo, pa tudi zato, da najame veliko posojilo. Ako Markoviću uspe, potem ne bo imel raz-

loga, da bi takoj po povratku podal ostavko, temveč bo ostal na položaju ministra financ vsaj dotlej, dokler se vprašanje posojila popolnoma ne uredi. Dr. Marković se bo sestal v Parizu z direktorjem hipotekarne banke Gjuričevićem, ki je v isto svrhu odpotoval v Pariz. Gjuričević, ki je znan kot najožji finančni svetovnik dr. Markovića, bo šel temu v Parizu v vsem na roko.

Sedaj še niso prispeli v Beograd nikaki podatki o Markovičevem delu v inozemstvu, pač pa vladni krogi pričakujejo, da bo kmalu poročal o svojem prvem snidenju z zastopniki inozemskega kapitala.

Dosežena soglasnost o sodnijskem zakonu

Beograd, 10. decembra. Sinoči se je vršila seja vlade, ki je trajala do 9. in tri četrti. Na tej seji je bil definitivno formuliran zakonski projekt o centralni upravi, ki bo predložen narodni skupščini.

Nato je vlada razpravljala o zahtevi zakonodajnega odbora, da se uredi sodniški plač z zakonom o sodnikih. To zahtevo je sprejel odbor soglasno. Po daljši diskusiji je vlada sklenila, da se ta predlog ne more sprejeti iz finančnih razlogov in se bo to vprašanje rešilo kasneje.

Po seji je dal minister za pravosodstvo novinarjem izjavo, v kateri pravi: Zakon o sodnikih je bil sprejet v sekciji zakonodajnega odbora soglasno. Vse sporne točke med opozicijo in vladno večino so bile izravnane in je bil tako zakonski projekt sprejet soglasno kakor tudi zakonski načrt o ureditvi sodišč.

Z zakonskim predlogom je predložena Narodni skupščini tudi odredba o plačah sodnikov. Vlada je sklenila, da to odredbo črta glede na finančne težkoče, v katerih tiči država, potem glede

Slovenski narod mora postati lastnik premogokopov v Sloveniji in lastnik T. P. D. Na postaven in korekten način mora postati lastnik, ker ni treba slovenskemu narodu, da bi ropal stvari, ki so na njegovi zemlji. To mora postati prva programna točka vseh strank in stranka, ki to izvede, ta si je pridobila večne zasluge za slovenski narod in voditelja te stranke bo zgodovina nazvala očeta slovenskega naroda.

Ali res ni slovenskega politika, ki bi si hotel zaslužiti tako ime?

na finančni efekt in z ozirom na člen 326. finančnega zakona, s katerim se daje vladi pravica, da izda uredbu z močjo zakona, s katero naj se reši vprašanje zvišanja plač državnih uradnikov. To je samo trenutna odločitev. Ker stopi novi zakon v veljavo 1. aprila 1929, bo še vedno dovolj časa, da se to vprašanje reši.

SKUPŠČINA SE SESTANE 14. T. M.

Beograd, 10. decembra. Sinoči se je Vukičević sestal s predsednikom Narodne skupščine dr. Perićem. Sklenilo se je, da se skupščina skliče 14. t. m. z dnevnim redom: Določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo. Seja je odrejena ob 10. dopoldne. Takoj so bili poklicani vsi narodni poslanci.

NERESNIČNA VEST O HADŽIČU.

Beograd, 10. decembra. Sinoči so beograjske »Novosti« prinesle vest, da postane general Hadžić predsednik vlade in predsednik radikalnega kluba.

Ko je prišel general Hadžić s seje ministrskega sveta, je izjavil novinarjem: Prosim vas, da demantirate to, kar pišejo »Novosti«. To so fantastične vesti. Sem 50 let v vojski in ves ta čas nisem na drugo mislil, ko na armado. Tudi nisem imel nikdar nobene druge ambicije kakor vojaško. Nikdar nisem pripadal nobeni stranki, pa tudi ne radikalni.

FRANCOSKO-JUGOSLOVANSKI PAKT ZAREGISTRIRAN PRI ZVEZI NARODOV.

Ženeva, 10. decembra. Včeraj je bil sekretarijatu Zveze narodov izročen v registracijo pakt o prijateljstvu in arbitraži med Jugoslavijo in Francijo.

Trocki aretiran.

Pariz, 10. decembra. Po vestih iz Moskve je sovjetska policija aretirala Trockega in še nekatere druge voditelje opozicije. Trocki bo po Stalinovi odredbi odveden v Sibirijo.

UMOR SOVJETSKEGA URADNIKA.

Moskva, 10. decembra. Veliko razburjenje je vzbudil tajni umor nekega sovjetskega uradnika. Umrjena je bila tudi njegova žena. Moskovski listi trde, da so uradnika in njegovo ženo ubili monarhisti, ker je bil ta uradnik sodelujoč na umoru carja.

PREKASEN PRIHOD PILSUDSKEGA V ŽENEVO.

Ženeva, 10. decembra. Predsednik poljske republike Pilsudski je prispel včeraj ob 12. in pol v Ženevo. Policija je ukrenila vse varnostne mere in ni prišlo do nikakih izgrediv. Prihod Pilsudskega v Ženevo ne bo mogel, kakor smatrajo v krogih Zveze narodov, nič več izpremeniti že formuliranega sklepa o poljsko-litvanskem konfliktu in to tem manj, ker se bo seja zaključila že v nedeljo.

POINCARÉ BRANI FRANCOŠKI PRORAČUN.

Pariz, 10. decembra. Predsinočnjim je zbornica začela z delom proračuna ministrstva financ. Poincaré je v svojem govoru naglasil, da se bliža rešitev vprašanja o stabilizaciji franka. Poudarjal je, da je treba čim prej rešiti proračun brez izprememb. V sedanjih težkih finančnih razmerah in na predvečer važnih političnih dogodkov se ne morejo dati nobene nadaljnje obljube.

KOMUNISTIČNI POSLANSKI NA GRŠKEM BODO ZAPRTI.

Atene, 10. decembra. Zbornica je dala državnemu pravdnistvu pooblastilo, da sme dati zapreti pet komunističnih poslancev, ki so kompromitirani z odkritjem nove komunistične zarote.

VLADNI KOMUNIKE O DOGODKIH V VEL. VARADINU.

Bukarešta, 10. decembra. Včeraj popoldne je izdal ministrski svet sledeči komunike: V Velikem Varadinu je red popolnoma vzpostavljen. Preiskava še nadaljuje, da se dožene, koga zadene krivda. Red se je lahko vzpostavil. Aretiranih je 24 oseb, med temi 18 študentov. Krivci pridejo pred vojno sodišče.

MADJARI SO OGORČENI.

Budimpešta, 10. decembra. Včeraj se je v gornjem domu razpravljalo o izgrediv v Velikem Varadinu. Rektor vseučilišča iz Segedina je v imenu vsega madjarskega naroda protestiral proti takemu postopanju z narodnimi manjšinami. Apelira na ves kulturni svet, da se zaščitijo pravice narodnih manjšin v Rumuniji. Namestnik ministr. predsednika Vass je izjavil, da je stopil v stik s predsednikom vlade Bethlenom. Madjarska vlada razpravlja sedaj o tem vprašanju, kako naj se vsa ta stvar predloži Zvezi narodov.

TUJI DIPLOMATI PRI MARINKOVU.

Beograd, 10. decembra. Včeraj so bili pri ministru zunanjih poslov madjarski, grški in ameriški poslaniki.

AVDIJENCA.

Beograd, 10. decembra. Včeraj je bil na dvoru minister pošte dr. Vlačko. Predložil je kralju v podpis nekoliko ukazov.

Ivan Podlesnik:

H. S. S. in S. L. S.

Trezní Hrvati sami so začeli študirati ta zanimivi »Radićev problem«. Najjasnejšo sodbu o njem kot politiku je napisal že 1. 1923. Avgust Česarec v Krleževi »Književni Republici«. Tam se Česarec vpraša: »Kaj je torej v Radiću bistvenega?« Na to vprašanje si odgovarja sledeče: »Prvi odgovor — ne moj! — bi mogel biti ta: nič. Na to se nanašajo vsi tisti epiteti, ki se g. Radiću pridevajo, od katerih najbližji je: impresionist. Impresionist vsekakor, pogosto zelo duhovit, a čisto zelo plitek, toda čemu to g. Radiću očitati, ko je plitkost med našimi političari pravilo. Za to rečejo se zakriva nekaj drugega, bolj važnega, to je neka čudna virtuoznost za hitre obrate, za iznenadno preorientiranje, vse to torej, kar bi se moglo nazivati nedoslednost. Jaz sem od začetka do kraja prečital vse knjige, časopise in govore (od teh vsaj glavne) Radića, prehodil sem celo linijo njegovega razvika skozi tri zadnja desetletja. Odkrito morem reči, da se mi zdi g. Radić podoben onemu, menda poznanemu, čarodajniku Retta, ki igra v neki komediji vse vloge, menjajoč kostume v sekundi. Ni treba, da je baš sekunda, fakat pa je, da je v celoti, zveši od početka do kraja, bila politična taktika g. Radića pojav, sam v sebi do skrajnosti nasplošen, neuravnan in raznosmeren.«

Tako imamo pred seboj karakteriziranega kapetana. Poglejmo si zdaj pot njegove politične ladje, zasledimo smernice njegovega političnega krmila.

Radić je hotel najprvo osnovati seljaško stranko iz ujedinenje meščanske opozicije, katere so tvorili obzorja frankovci — ljudje z meglenim hrvatskim narodnostnim programom, brez duha o socialnih in ekonomskih vprašanjih. Ko mu to ni uspelo, je začel sam 1. 1905. klicati v življenje svojo seljaško stranko. V letih, v katerih je stopil Radić na politično pozornico, je bilo jezero notranje hrvatske politike nečisto in razburkano; nad njim je ležala gosta megla nejasnosti. Tri luke so bile odprte političnim ljudem, ki so vozile po vodah tega jezera: Dunaj, Budimpešta, Beograd. Ta zadnja je bila sicer izven meja, toda delila jo je samo Dunava. Srbi v Hrvatski so se po padcu Obrenovića hitro znašli na liniji, ki je vodila v Beograd. Oni so se s Srbijo zavedali zgodovinske misije in začeli tudi slutiti svojo večino v eventualni Jugoslaviji, ki je bila tedaj še sen posameznikov. Drugače pa je bilo s Hrvati. Ti so kolebali med Dunajem in Budimpešto, dokler niso našli center svoje gravitacije v sebi samih — v Zagrebu. Tam so našli svoj nacionalni program. Ta smer — pravaštvo — se je začela s Starčevićem, ki je začel politiko kot nasprotnik avstrofilskega širizma in protimadžarske nagodbe iz 1. 1848., končal pa kot avstrofilski Hrvat in madžarofob.

Na tej liniji se je znašel sprva tudi Radić s svojo ladjo. Toda že tedaj mu je tekla poleg te — povsem hrvatske črte — druga,

katere tračnice so bile vlitve v tvornici Strossmayerjevega in Rački-jevega avstrofilskega jugoslovanstva. Večkrat je zajadral s prve — avstrofilske na drugo — avstrofilsko — linijo. S te je napadel Starčevića in njegovega naslednika Franka.

Kot prej omenjeno, so Srbi v Hrvatski, pod vodstvom Sv. Pribečevića, že tedaj gledali v Beograd, roke so pa nudili Madžarom. Potem se je pa v tistih letih zgodilo, da so zajadrale ladje hrvatskih političnih strank v luko hrvatsko-srbske koalicije, ki je kazala Avstriji hrbet in se naslanjala na Budimpešto.

Kaj pa Radić?

On se je nazival* edinim naslednikom ilirskega preporoda ter je odobral ilirsko avstrofilstvo. Srbsko-hrvatska koalicija, osvobodena kuenovščine, se je odmaknila od Dunaja in se postavila na stališče nagodbe z Madžari. Radić pa je zaveslal tedaj v smeri proti Dunaju in zagovarjal nagodbo z istim. Značilno zanj je pa to, da ni nikdar dosledno vztrajal na eni liniji domače, hrvatske politike. Njegovo delovanje na tem polju v najusodnejših letih tik pred vojno karakterizira najbolje Avgust Česarec, ki pravi tako-le: »Če je vsem našim meščanskim programom ležala na nezavesnem dnu politična teza da je »vse mogoče«, potem je logično ležala ista tudi v programu g. Radića. »Vse je mogoče!« Torej je mogoče iti z vsemi; z Dunajem in Petrogradom, s koalicijo, z Madžari in s frankovci. G. Radić je prosto vso to kačjo politiko naše buržoazije nadkrilil ter je v cikeaku in vrtoglavih političnih krivuljah sam izgubil ravnotežje. Od dveh političnih skrajnosti: jugoslovenstva in hrvatstva, je jemal slavenstvo in hrvatsko državno pravo; z nekim višjim principom pomirljive krščanske in seljačke politike je hotel da bode sintetikon teh dveh skrajnosti in da napravi nekaj nemogočega s tem, da spoji, kar je bilo nepomirljivo. Tako ni mogel drugega nego to, da je postal eklektik v praksi. V vsem je nekaj dobrega — ta njegov eklekticism, prožet z duhom kompilacije, ga je moral dovesti do sumnje — ko je bil postavljen pred alternativo jasne opredeljenosti: jugoslovenstvo z Beogradom, ali hrvatstvo z Dunajem — da to, kar dela on sam, ni dobro. Na dve nasprotni si tračnicah voziti, se ne more. Z jedne (Beograd) je odvozil, no na drugi, politično minirani paraleli (Dunaj) se je moglo pa še manj voziti; padec je bil torej nezogiben.«

Pred tem padcem ga je rešila vojska. Pa ne samo rešila, ampak ga tudi dvignila. O tem pozneje. Poglejmo si zdaj istočasne prilike pri nas doma z ozirom na SLS.

(Dalje prihodnjič.)

* Glej »Književna Republika« God. I. Br. 1, str. 23.

Trocki — osamljen.

Usoda Trockega je zapečatena. Opozicija je razbita in njeni voditelji so se pričeli bližati vladi. Kamenjev, Zinovjev in drugi opozicijski voditelji se nameravajo brezpogojno pokoriti večini. S tem je postal Trocki popolnoma osamljen in vsaka nada, da bi mogel sedaj zmagati, je pokopana.

Kongres je sestavil poseben odbor, pred katerim se bo moral zagovarjati Trocki in vsi voditelji opozicije. V dobro poučenih krogih sodijo, da bo zopetni sprejem spornih opozicijskih voditeljev sklenjen, toda šele po gotovi preizkusni dobi, ko bodo morali opozicijski voditelji dokazati, da so v resnici opustili svoje nazore.

Na kongresu komunistične stranke so govorili številni govorniki o postopanju opozicije. Splošno so vsi ostro obsojali opozicijo in v nobenem govoru ni bilo niti najmanjše popustljivosti.

Leninova vdova, gospa Krupskaja, je izjavila, da ne more biti niti govora o kakršnihkoli stikih z opozicijo, ki je izgubila vsak kontakt z delavci.

Rakovski je izjavil, da bo opozicija brez-

pojgojno branila sovjetsko unijo proti napadam od zunaj. Nazori centralnega odbora o mednarodnem položaju pa so napačni. Njegov govor je bil venomer moten z ogorčenimi protiklici.

Za Rakovskim je govoril železniški komisar Rudzutah. Govor Rakovskega je smešen in hinavski. Na eni strani govore, da ni med opozicijo in večino nobenih programatičnih razlik, na drugi strani pa trde, da so njih nazori pravilni. Opozicija ni samo zagrešila razkol, temveč je tudi postala reakcionarna in je z njo vsak kompromis nemogoč. Izstop 4000 intelektualcev iz stranke ne pomeni razkola, temveč očiščenje stranke.

Nato je govoril Kamenjev. Večina je njegov govor sprejela sovražno. Izjavil je, da je opozicija pripravljena opustiti vsako aktivnost. Ko so mu nekateri zaklicali, da nihče ne veruje v izjave opozicije, je dejal Kamenjev, da naj se da opoziciji prilika, da svojo dobro voljo dokaže. To pot opozicija ne bo osleparila stranke.

Rikov je nato izjavil na govor Kamenjeva: Lenin je dal svoje dni tedanji opoziciji alter-

nativo: popolna opustitev propagande vsake misli, ki se čisto ne ujema z mišljenjem večine ali pa izstop iz stranke. Isto alternativo postavlja danes stranka opoziciji. Stranka ne potrebuje nabenih hinavskih izjav o opustitvi frakcijskega boja, temveč resnično ideološko razorožitev opozicije. Stranka ne bo sklenila nobenih gnilih kompromisov s hinavščino opozicionalcev, katerim nihče več ne sledi. Kdor hoče ostati v komunistični stranki, mora izstopiti iz Trockijeve frakcije. Govor Rikova je izzval velikansko navdušenje.

V hipu, ko se opozicijski voditelji pripravljajo, da zapuste Trockega, je tudi vloga opozicije odigrana in Trockemu ne bo preostalo nič drugega, ko da piše spomine o nevhvaležnih komunističnih voditeljih, ki so ga odstavili, pa čeprav so vsled njegovega dela prišli na vrh.

Politične vesti.

== Zagrebške »Novosti« o koncentracijski vladi. V album našim esdeesarskim listom. Včerajšnje »Novosti« pišejo s s posebnimi informirane strani o kombinacijah s koncentracijsko vlado to-le: »Vesti o koncentracijski vladi, ki jih širi opozicija in zlasti vodstvo HSS in ki žive od dvoiličnega obnašanja enega dela demokratske stranke, ki se ponasa kot ožja okolica Davidovića, vse te vesti so na vsak način mnogo prezgodnje, tem bolj, ker ni sedaj nobenega konkretnega razloga za spremembo vlade. Vlade se menja, kadar zahteva to situacija v parlamentu. Vlada g. Vukičevića pa ima zaenkrat večino in sicer trdno večino ter je zato nerazumljivo, kakšna potreba bi bila, da odstopi g. Vukičević in da pride na njegovo mesto kak drug radikal ali pa g. Ljuba Davidović. Po parlamentarnih načelih, ki jih priznavajo enako opozicija, ko tudi »nezadovoljni« radikali in demokrati, padajo vlade v parlamentu. Zato bi g. Vukičević brez dvoma podal demisijo, če bi ostala njegova vlada v skupščini v manjšini. Dokler pa ima večino, ni nobenega parlamentarnega vzroka za njeno demisijo. Ker to, da se po kuloarijih in klubih »upirajo« neki radikali in demokrati, ki pa potem v skupščini glasu'ejo za vlado, ni noben parlamentaren in noben resen razlog za spremembo vlade. Resnica je, da se na ta način »upirajo« neki radikali, zlasti iz centra. To so predvsem g. Ninčić, Uzunović in Miša Trifunović. Toda niti eden od teh voditeljev ne bo ničesar storil, ker je konec dobe kombinacij ad hoc, da se vrže tega in da pride na njegovo mesto drugi in ostane potem vse, kakor je bilo, čisto po narodni pesmi: »isto, samo malo drugače«. Da je to dobe konec, je neprosto voljna zasluga tudi seljačke demokracije, ker so vsled njenega nastanka konkretizirani naši notranji problemi tudi z načelnega stališča. Nadaljni razvoj prilik se bo vršil po svojem naravnem toku, ne bo pa odločevalo »upiranje« nekaterih radikalnih in demokratskih prvakov, ker niso v vladi, a bi po lastnem mnenju morali biti ministri. Končno napovedujejo »Novosti«, da bo g. Vukičević v kratkem sklical radikalni klub in potem bodo imeli radikalni poslanci priliko, da povedo svoje mnenje in pokažejo, če razumejo to novo, kar se poraja, ali ne.«

== Radikalni pogoji radićevcem. »Obzor« poroča, da v vladnih krogih ne izključujejo možnosti, da bi mogli tudi radićevci proti vlado, ker bi bilo z ozirom na velika vprašanja, ki jih ima vlada rešiti, dobro, če bi bili v vladi zastopani tudi Hrvatje. Toda sodelovanje HSS v vladi je po mnenju radikalov mogoče le, če HSS popolnoma pretrga vezi s SDS, ker je vsako sodelovanje SDS v vladi izključeno. Nadalje zahtevajo radikali, da tudi Radić sam položi poslanski mandat, da bi tako Radić dokazal, da ne bo delal novi kombinaciji nobenih težav. — Ta vest »Obzora« je precej drugačna, kakor pa jo trobiro naši esdeesarski listi. Pripominjamo le, da je »Obzor« vsaj desetkrat tako dobro informiran, kakor svetovno »Jutro«.

== Francosko-italijansko zbližanje. Na iniciativo Brianda je bila na »Quai d'Orsay« sestavljena posebna komisija, ki ima sestaviti seznam vseh vseh in spornih vprašanj med Francijo in Italijo ter obenem pojasniti njih juridično in historično ozadje. Na čelu te komisije bo novi francoski poslanik v Rimu Beaumarchais. Briand hoče, da bi komisija svoje delo dokončala do začetka januarja, ker bi si hotel Briand do tedaj ustvariti jas-

no sliko. Nato bi sledil sestanek Brianda z Mussolinijem. — Napetost med Italijo in Francijo sicer še ni popolnoma izginila, vendar pa se je znatno zmanjšala, kar se opaža tudi v pisavi francoskega in italijanskega tiska, ki je mnogo manj agresivna.

== Finančne in druge težave Bolgarske. Za letošnje zasedanje Sveta Zveze narodov vlada na vsem Bolgarskem največje zanimanje, ker bo to zasedanje odločilo o posojilu, ki ga ima jamčiti Zveza narodov Bolgarski, Finančna situacija Bolgarske je namreč nad vse težavna. Od leta 1919 dalje izkazuje državno gospodarstvo vsako leto deficit. Posebno velik je bil leta 1924/25, ko je znašal 1181 milijonov levov. Tudi letos bo deficit izredno visok in bo znašal okoli eno milijardo. Tega deficita ni mogoče pokriti z davki, ker je tudi gospodarsko stanje dežele nad vse težavno. Pomagati bi moglo le veliko konsolidacijsko posojilo, ki ga je Zveza narodov tudi pripravljena izposlovati. Toda pod precej težkimi pogoji, ki jih bolgarska vlada dosedaj ni hotela izpolniti. Po vsej priliki pa bo morala bolgarska vlada popustiti in sprejeti pogoje Zveze narodov. Finančne samostojnosti Bolgarske pa bo potem konec. — Poleg vprašanja posojila zanima bolgarsko javnost vprašanje razoročitve in manjšinsko vprašanje. Bolgarski listi pravijo, da je mišljen sistem za Bolgarsko predrag, ker mala Bolgarska ne more plačevati 80.000 milijonov. Treba uvesti redno vojaško službo in obenem znižati reparacije, drugače se Bolgarska ne more rešiti iz gospodarske krize. — Glede bolgarske manjšine pozivlja tisk vlado, da ta doseže od jugoslovanške vlade priznanje, da je prebivalstvo južne Srbije bolgarsko in da mora zato živjeti vse one pravice, ki jih uživajo ostale narodne manjšine v Jugoslaviji. (O nesprejemljivosti te zahteve ni treba še posebej razpravljati. Op. uređn.) Enako zahtevajo bolgarski listi uređitev vprašanja bolgarske manjšine v Dobruži, kjer je v zadnjem času naselila rumunska vlada 8000 Rumunov, vsled česar je prišlo že v Dobruži do krvavih spopadov. — Kljub vsem tem težavam Bolgarske je pa podal ministrski predsednik Ljapčev v sobranju zelo optimističen ekspekte in zagotavljal, da bo ekonomska kriza premagana. V to sme upati, ker znašajo danes vloge v vseh bolgarskih zadružnih bankah že preko 6 milijard levov, to je toliko, kakor znaša ves bolgarski državni proračun.

== Princ Karol se ne odreka prestolu. Na zelo romantičen način sta bila sprejeta neki francoski in neki ameriški dopisnik od princa Karla v njegovem francoskem gradu. Najprej jima je prečital Karlov zastopnik prinčev izjavo, v kateri se med drugim pravi: Princ Karol se ne nahaja v novem položaju. Dežela ga ljubi, on sam pa je vzgojen za vladanje ter pozna vse misli in načrte svoje- ga očeta, kralja Ferdinanda. Princ Karol je edini, ki je poklican, da nadaljuje delo svojega očeta. Za to nalogo je dobro usposobljen. Je visoko naobražen in sijajen vojak. Ve, da ga njegov narod ljubi in čuti misljo, da svoj narod organizira in vodi. Po prečitanju te samohvale je pristopil k obema novinarjema princ Karol in dejal: »Sedaj so vam razložili naše poglede o političnem položaju. Samo eno hočem dodati: Jasno povejte, da nočem nobenega uničujočega spora bratov. Hočem doseči edinstvo naroda, ko se bom odzval soglasnemu klicu, ki me kliče!«

== Resolucije moskovskega kongresa. V resoluciji, ki je bila sprejeta po debati o Stalinovim poročilu, odobrava kongres Stalinovo politiko in njen optimizem. Konstatira porast mednarodne moči sovjetske republike in napredek gospodarstva v državi. Resolucija zahteva v zunanji politiki neuklonljivo miroljubno politiko, izpolnitev gospodarskih odnošajev s kapitalističnimi državami, pri čemer pa mora biti gospodarska samostojnost sovjetske unije varovana. Nadalje zahteva resolucija okrepitev sovjetske vojske in zbiranje vseh mogočih rezerv na žito, blagu in denarju, da bo Rusija sposobna za vsako obrambo. Tudi treba okrepiti bratske vezi z delavskimi strankami zapadne Evrope. V notranjosti pa je treba energično nastopiti proti privatnemu kapitalu. Na zadružni podlagi treba male kmetije združiti v velepodjetja. Nato se bavi resolucija z opozicijo in pravi, da se ta razlikuje načelno od stranke in zato je nemogoče trpeti opozicijske misli v stranki.

Alphonse Crozière.

Očala previdnosti.

Arsène Bichon ni bil nikdar vojak in je vendar poskušal veljati kot star linjski vojak, uničen od najrazličnejših bolečin.

Če je šepal zaradi kurjega očesa ali v meso zasleda nohta, je kričal brez strahu: »Od kar sem dobil drobec granate v piščal, trpim ob vsaki izpremembi vremena.«

Če je bil prehlajen, je kašljal: »Oh, ti satanski plini! Ne morem spraviti iz sebe!«

Ta genialna sredstva je iznašel, da bi postal zanimiv.

Arsène Bichona je mučila pred vsem precej razširjena bolezen: lenoba. Koliko ljudi je pač kakor on rojenih za življenje od dohodkov! Žal ni toliko kapitala na svetu, da bi vsi lahko živeli od njega.

Arsène je naravno tičal do vratu v dolgo- vln in da je včasih prišel do denarja za obed, si je moral izmisliti cel bojni načrt. Če je bil v časopisih, da so politični jetniki napovedali gladovno stavko, bi šel najrajši v jetnišnico in zaprosil za njihov delež, da bi vsaj nič ne bilo izgubljeno.

Nedavno mu je zacvetela sreča, da je na svojih dolgih sprehodih po Parizu našel zla- za očala. Že jih je hotel prodati, ko pa je spomislil, da bi dobil jako malo zanje, je spet predarjal:

»Bolje bi bilo, da to stvar bogato izkori- štim.«

Dal je očala na nos, stopil v majhno re-

stavratico in sedel k mizici prav v ozadju dvorane.

Arsène je bil skoz in skoz priljubljenega značaja. Z natakarnjem sta bila takoj v pri- jaznem pogovoru; pravil mu je o svojih slabih očeh in vzdihnil:

»Ah, ta vojna, ta vojna! Če bi ne bilo ti- stih plinov, ki silijo solze v oči, bi mi nikdar ne bilo treba nositi očala. Glejte, moje uboge oči se ne prestano solze.«

In gostje, ki so čuli Arsenove tožbe, so pomilovali to nesrečno žrtev brezobzirne vojne.

Naš prijatelj je naročil obilno kosilo, ko pa je nehal svojo kavo, je zamrmral nata- karju v uho:

»Recite gospodarju, naj pride k meni!«

»Kaj ni bil gospod s postrežbo zadovoljen?«

Nasprotno, dragi moj, nasprotno! Ne belite si s tem glave. Baš svoje zadovoljstvo bi mu rad izjavil.«

Gospodar je bil obveščen in prišel k mizi.

»Gospod želi?«

»Glejte... Nekaj neprijetnega se mi je zgodilo; ravno kar sem opazil, da sem po- zabil svoj denar doma. Toda to ni tako važno. Jutri vam prinesem to malo vsoto, ki sem vam jo dolžan in...«

»Ne, ne,« je odrezal gospodar. — »Ne ve- lja, dragi gospod! Take zadeve poznamo!«

Arsène je vstal in dostojanstveno odgovo- ril:

»Dokazal vam bom, da sem pošten človek. Sicer pa prosim, pomirite se! Tu so zla- ta očala, ki so vredna petdeset frankov. Obr- žite jih v zalogo.«

Arsène si je domisljal, da si bo s tako velikopoteznostjo takoj zopet pridobil gostil- ničarjevo zaupanje in da ne bo računal na njegovo dragoceno očala. Sladka prevara!

Gospodar si je ogledal očala in ko se je prepričal, da so pozlačena, je odvrnil:

»Dobro! Obdržim jih, dokler mi ne plačate obeda.«

»Vražji dedec,« je zamrmral Arsène sam pri sebi. »Tako, ti jih obdržiš, ti jih obdržiš! Lepo. Boš takoj videl, kaj se zgodi...«

In prebrisani dečko se je kakor slepec obrnil počasi proti izhodu.

Naenkrat je padel čez noko mizo. Stekleni, ca se je prevrnili. Arsène jo je navidez sku- šal ujeti, toda njegove roke so kakor kose pometale krožnike, orodje in sol. Opravičil se je pri gostu:

»Oprostite, nič ne vidim... Ta prokleta kratkovidnost, ki so jo plini še poslabšali...«

Počasi se je tipal naprej. Naenkrat je za- gledal natakarnja s kopico polnih krožnikov in si mislil:

»Tale umetnik v ravnotežju prihaja kakor nalašč!«

In vrgel se je ves besen na nesrečnega. Jedila so letela po zraku. Preko nekega moza iz province se je vili ploha omak. Nje- gova žena je dobila prčijo mesa v maejri na klubok. Nepopisna zmešnjava!

Gospodar je pritekel kakor obseden: »Hudič naj vzame vas in vaše vandske želje! Toda škodo boste poravnali vi. Vi ste za vse odgovorni!«

Njegove težke roke so pale Arsenu na rame.

»Ne dotikajte se me, ne dotikajte se me!« je kričal hinavec.

V dvorani se je nekdo oglašil: »Nikar ne jemljite ubožcu očal. Če zaido zdaj pod avtomobil imate vi nesrečnega na vesti!«

In vsi gostje so mu pritrdjevali. Glasno so mrmrali:

»Ta človek nima usmiljenja! S starim vo- jakom tako postopati! Morali bi se ogibati takih hiš. Grobjan!«

Arsène si je mislil:

»To-le bo slabo končalo za gospodarja. Rešen sem!«

In z glasom, tresočim se užaljenosti, je znil:

»Hvala vam vsem... Sram bi ga lahko bilo, če je to sploh še mogoče.«

Gospodarja so uplašili ugovori njegovih go- stov in privolil je, da dobi navihane Arsé- ne svoja očala nazaj. Ves se je topil v pri- jeznosti in dejal:

»Torej lahko računam na to, da bo stvar jutri urejena?«

»Naravno! Prav rad pridem na kosilo!«

»Kje pa stanujete?«

Arsène je imenoval napačno ulico in iz- ginil, ko se je prijazno poslovil od vseh, ki so se zanj zavzeli.

»Dane in gospodje! Soglasnost vašega zgražanja me je zares pretresla in hvaležno priznavam, da še žive plemeniti ljudje, ki zagovarjajo dobro in pravično stvar.«

Na cesti je vtaknil očala v žep in menil:

»Zdi se mi, da me bodo še dolgo prehra- njevale. Malo zviti mora biti človek!«

Dnevne vesti.

— Spomenik kralju Petru Osvoboditelju v Zagrebu. V Zagrebu se je konstituiral odbor za postavitve spomenika kralju Petru I. Predsednik odbora je zagrebaški nadškof dr. Bauer, v odboru je med drugim tudi zagrebaški župan arh. Heinzl.

— Spor med prometnim ministrom in TPD likvidiran. V sporu med prometnim ministrom in TPD glede cen premoga je dosežen sporazum. Vsled tega se je začelo v vseh premogovnikih TPD zopet delo v polnem obsegu. Z ozirom na to, da so za loge premoga pri državnih železnicah že skoraj izčrpane, je pričakovati, da se bo delo v premogovnikih še celo intenzificiralo.

— Izjavljamo, da g. Franjo Aleš ni avtor članka »Socijalna in socijalistična politika«, ki je izšel v »Narodnem Dnevniku« v torek 29. novembra t. l. — Uredništvo »Narodnega Dnevnika«.

— Pravilnik o gostilnah. Notranji minister je podpisal v sporazumu s finančnim ministrom izpremembe in dopolnitve pravilnika o gostilnah, kavarnah in prodajalnah alkoholnih pijač. Nove določbe stopijo v veljavo s 23. t. m.

— Vozne olajšave za posetnike Primorja. Z novo potniško tarifo, ki stopi v veljavo dne 1. januarja se dovoljuje posetnikom našega Primorja četrtinska vožnja.

— Kovan drobiž. Finančno ministristvo je izdalo naredbo, po kateri so dolžne vse državne in privatne blagajne sprejemati tudi kovan drobiž.

— Beograjski delavci zoper obdajanje mezd. Beograjsko delavstvo izvede akcijo zoper obdajanje mezd. Tekom tega tedna se bodo vršila v vseh mestnih okrajih zborovanja, na katerih bodo delavci zoper obdajanje delavskih mezd protestirali.

— Koliko zasluži država pri v-sakem žrebanju razredne loterije? Vseh srečk državne loterije je 250.000 (dvakrat po 125.000, ker je vsaka številka dvojna). Vsaka cela srečka stane 500 Din za vseh pet razredov igre. Če prodaja država vseh 250.000 srečk, prejme 125.000 dinarjev. Po igralnem načrtu pa znaša vsota vseh dobitkov 82.000.000 dinarjev, torej ostane državi še vedno 43 milijonov Din, od katerih pa je treba seveda odračunati režijske stroške.

— Iz diplomatske službe. Naš dosednji poslanik na Dunaju Milan Gjorgje Milojević je stavljen na razpoloženje.

— Iz sodne službe. Dr. Ante Kržišnik je imenovan za tajnika upravnega sodišča v Sarajevu.

— Ibsenova stoletnica. Norveška vlada je imenovala poseben odbor, ki naj sestavi program za proslavo stoletnice Ibsenovega rojstva. Proslava je zamišljena v velikem stilu. Te dni se je vršilo v to svrhu na univerzi v Oslo veliko zborovanje. Sklenjeno je bilo, da se bo delalo na to, da se priredi tudi izven Norveške »Ibsenov teden«. Tekom »Ibsenovega tedna« naj bi se uprizarjala na vseh večjih odrih Evrope Ibsenova dela. Narodno gledališče v Oslo vprižori ciklus Ibsenovih dramatičnih del. Velika jubilejna slavnost se bo vršila v avli univerze pod predsedstvom ministrskega predsednika. »Ibsenov teden« v Oslo bo zaključil slavnostni banket norveške zveze pisateljev.

— Byrd poleti na južni tečaj. Letalec Byrd, ki je poletel v 15 urah iz Spitzberga na severni tečaj in nazaj, je sklenil, da poizkusi doseči tudi južni tečaj z letalom. Kot poročajo, namerava vzeti Byrd s seboj Eskimo. Eskimi za efektivni polet seveda niso potrebni, pač pa za vožnjo s sanmi in lov v prezimovališču. To bo prvi poizkus te vrste.

— Prvi zakon na poizkušnjo v Zedinjenih državah. Te dni je bil sklenjen v Zedinjenih državah, prvi zakon na poizkušnjo s privoljenjem starišev ženina in neveste. Mladoporočnica na poizkušnjo sta miss Josefina Haldemann-Julius, 18 letna hčerka zelo bogatega založnika in Aubrey Roselle. Josefina oče je izjavil, da se njegova ncerka in njen izvoljenec, če se bosta prepričala, da sta drug za drugega tekotom gotovega časa lahko formalno poročita, sicer pa naj gre sta brez nadaljnje zopet narazen.

— Zenski policaji v sovjetski Rusiji. V Kerču so izpolnili za poizkušnjo štiri vakantna mesta policijskih stražnikov z ženskami. Do spomladi nameravajo sprejeti v policijsko službo toliko žensk, da bo znašalo število ženskih policajev 20% števila kora. Tudi v armadi nameravajo vzpostaviti ženske bataljone. Za kakšno službo bodo uporabljali ženske v vojski, ni znano, vsekakor pa bi bilo edino pravilno, da bi se zahtevala od njih popolnoma ista služba kot od moških, zakaj: enake pravice, enake dolžnosti.

— 4590 ločitev in okoli 4000 razporok na Češkoslovaškem leta 1926. Po izkazu justičnega ministra je bilo izvedenih na Češkoslovaškem leta 1926 4509 ločitev in 2527 prostovoljnih ter 1232 neprostovoljnih razporok, 22 porok je bilo razveljavljenih. Na prvem mestu figurira okoliš praškega deželnega sodišča s 1422 ločitvami, 527 prostovoljnimi ter 616 prisilnimi razporoki in 5 razveljavljenimi poroki.

— Konceptna služba na Češkoslovaškem za ženske prepovedane. Češkoslovaški minister Engliš je izjavil v senatnem budžetnem odboru da ne eksistira na Češkoslovaškem sicer nobena tajna odredba, ki bi prepovedovala sprejem žensk v konceptno službo, pač na je v veljavi sklep ministrskega sveta, po katerem se ženske v konceptno službo ne smejo sprejemati.

— Analeška aviatika. Po pravkar objavljeni statistiki so transportirali aparati britanske družbe za zračni promet tekotom zadnjega poslovnega leta 52.000 oseb ter preleteli vsega skupaj 2.500.000 angl. milj. brez vanke nesreče. Čisti dobiček družbe je znašal v preteklem letu 57.000 dolarjev.

— Senzacionalna iznajdba. Iz Pariza poročajo: Francoski strokovnjaki bodo pre-

iskusili te dni senzacionalno iznajdbo. Ruski inženjer Lev Terenin je iznašel aparat, s pomočjo katerega lahko proizvaja valovanje elra. Terenin proizvaja s svojim aparatom brez električnih vplivov in brez vsakršnega rezonančnega dna vse zvoke ki jih zamore percipirati človeško uho.

— Machar — bogokletnik. Pred sodiščem v Dresdenu se je zagovarjal te dni odgovorni urednik lista »Dresdener Volkszeitung«, obdolžen bogokletstva, ker je priobčil neko Macharjevo satiro. V inkriminiranem mestu v satiri trdi Machar, da krščanska cerkev, če bi bila za časa Kristusa že obstojala, Kristusa pravtako ne bi bila priznala, kot ga ni priznala židovska. Obtoženec je bil oproščen. Sodišče je motiviralo oprostitelno sodbo s tem, da satira ni naperjena proti Bogu, temveč proti ljudem, med katere spadajo pa tudi duhovniki.

— Orkan v Novem Sadu in okolici. V Novem Sadu in okolici divja že več dni silen orkan, ki povzroča veliko škodo. Orkan je porušil večino telefonskih in brzojavnih napeljav. Na Donavi počiva ves promet.

— Nevaren požar v Dubrovniku. V torek zvečer je izbruhnil v skladiščih »Dubrovačke parobrodarske plovibde« in tovarne za barve »Dubravke«, ki so oddaljena komaj 50 korakov od električne centrale v Gružu, požar. Vsled precej močnega vetra je bil ogrožen posebno oni del skladišča, v katerem se nahajajo velike zaloge bencina. Ogrožen je bil tudi velik blok stanovanjskih hiš in Šuma Lapad. Pri reševalnih delih so se posebno odlikovali mornarji z minonosca »Kobac«, ki so evakuirali z zaničevanjem smrti zalogo bencina in petroleja. Škoda, ki jo je povzročil požar, se ceni na 2.000.000 dinarjev.

— Poplava v okolici Subotice. Iz Subotice poročajo: Potok Krivaja je prestopil bregove ter poplaval 500 oralov zemlje. Iz sosednjih vasi se je podala k velikemu županu deputacija seljakov s prošnjo, da naj se potok čimprej regulira.

— Eden od morilev zakoncev Pucelj aretiran. O bestialnem umoru zakoncev Pucelj v Dolini pri Trzinu smo poročali. Ker je policijski pes ljubljanskega detektiva odgovoril vsled nezadostnih sledov, so pričeli orožniki s podrobnimi poizvedovanji iz dežanskega stanu so uvideli, da je moral izvršiti dvojni umor nekdo, ki so mu bile razmere v hiši dobro znane; prišli so do zaključka, da sta morala biti to nečak umorjene Terezije Pucelje, rudar Anton Skomina in njegov prijatelj, hlapec Josip Slapšak, ki sta po umoru nenadoma izginila. Sled za njima je vodila na Hrvaško. V Petrinju ima Tone Skomina teto. Zato so bile obveščene vse v poštev prihajajoče orožniške postaje. Skomina je prišel res k svoji teti, komaj pa je prestopil prag, je bil aretiran. Bil je presenečen, ko da je udarila z jasne strela ter je svoj zločin takoj priznal. Izdal je tudi svojega komplica Slapšaka, s katerim sta se pa ločila že v Trzinu, dasi sta jo oba mahnila proti Hrvaški. Skomina sedi trenutno za rešetkami v zaporih novomeškega sodišča, dočim se klati njegov komplic za enkrat še po Hrvaškem, vendar pa utegne biti vsak čas aretiran.

— Nevarnost kuge na bližnjem vzhodu. Kot poročajo iz Bukarešte, je prejelo rumunsko zdravstveno ministrstvo uradno obvestilo, da se je pripetil v zadnjem času v Carigradu in v Mitilenah (na Grškem) po en slučaj kuge. Rumunske oblasti so podvele vse potrebne mere, da se kuga ne zanese v Rumunijo.

— Veliki dijaški izgredi v Velikem Varadinu in Aradu. Iz Budimpešte poročajo: V Velikem Varadinu se je vršil te dni velik dijaški kongres, ki se ga je udeležilo več tisoč študentov. Pri tej priliki je prišlo do demonstracij, iz katerih so se razvili prav kmalu veliki izgredi, ki so bili usmerjeni spočetka proti židom, pozneje pa tudi proti Madjarom. Dijaki, katerim so se pridružili pozneje tudi njihovi tovariši iz Arada, kjer so se pripetili podobni ekscesi, ki jih je pa oblast zadušila, so udrli v židovsko sinagogo, v redakcijske prostore listov »Nagyvarad« in »Esti Hirlap« ter vse opustošili, navahili so tudi na židovske in madjarske trgovine, kjer so celo plenili. Židovskega dijaka Sonnenfelda so zaklali, okoli 40 drugih oseb pa težko ranili. Ekscese je vodil Celea Codreani, znani morilec jassyskega prefekta. Policija je bila napram ekscedentom brez moči, kravale je udušilo orožništvo in vojska. — Temu nasproti poročajo iz Bukarešte, da so se pripetili v Velikem Varadinu sicer res izgredi, da so bili pa popolnoma brezpomembni in so jih provocirali madjarski komunisti. Rumunska javnost je radi madjarskega pretiravanja zelo ogorčena, tembolj, ker so bili nedavno v Budimpešti mnogo hušji dijaški kravali.

— Velikopotezen slepar v duhovniški obleki. Budimpeštanska policija je aretirala te dni »duhovnika« Heissmanna, zoper katerega je bilo vloženih 12 ovadbi radi goljufije. Lopov se je predstavil kot župnik neke okoliške vasi. Poizvedbe pa so ugotovile, da je župnik Heissmann tam popolnoma neznan, nakar je Heissmann priznal, da ni duhovnik, temveč se je oblekel v duhovniško obleko samo v svrhu, da je lažje goljufal. Nadalje poizvedbe so ugotovile, da izvira Heissmann

pravzaprav iz meke znane plemiške rodbine. Imena policija za enkrat še ne izda. Kolikor je doslej dognano, je osleparil navadni Heissmann razne stranke za okoli 400.000 Din našega denarja.

— Poizkušeno posilstvo na ulici. Neznani satir, ki ga policija doslej še ni mogla izslediti, je napadel te dni na eni od najbolj prometnih ulic splitskega predmestja neko deklico ter jo hotel posiliti. Na prestrašene krike deklice, so prihiteli pasanti, nakar je pohotnež pobegnil.

— Maskirani razbojniki v Bački. V severni Bački se je pojavila v zadnjem času tolpa maskiranih razbojnikov, ki ropa pri belem dnevu. Domneva se, da gre za cigane.

— Smrtonosen skok iz 42. nadstropja. Iz Newyorka poročajo: Te dni se je vrgel neznani moški iz 42. nadstropja nebotičnika Wolworth na ulico. Pogled na truplo, ki se je razbilo na kose je bil grozen.

— 18 oseb zgorelo. V nekem skladišču sladkorja v Kalkutti je izbruhnil te dni ogromen požar, ki se je razširil na bližnjo barako, v kateri je spalo 18 ljudi. Vse ponesrečence so izlekli izpod ruševin popolnoma zgorele.

— Nova falzifikatorska aferi. Iz Pariza poročajo: Zdi se, da bodo prišle pariške oblasti na podlagi izpovedi nemškega advokata Dietza, ki je bil, kot znano, zaslišan v zvezi z afero Blumenstein glede falzificiranja nemških vrednostnih papirjev na sled novi falzifikatorski aferi, pri kateri gre za potvarjanje italijanskih vrednostnih papirjev.

— Položaj v ruhrskem revirju se je bistveno poostiril. Direkcije ceh so dobile že navodila za omejitev produkcije koka. Številna podjetja, ki so doslej z obratovanjem nadaljevala so sledila zgledu velikih koncernov ter javila predsedniku vlade, da prenehajo obratovati. Fond za izprtje delavcev se ceni na 15 milijonov mark.

— Nov trik. V Bratislavi so se pojavili te dni nove vrste sleparij. Po hišah so hodili dobro oblečeni gospodje, ki so se predstavljali kot kontrolorji srečk. Trdili so, da pri raznih loterijah mnogo dobitkov ni bilo dvignjenih, vsled česar sedaj lastnike dotičnih srečk iščejo. Zahtevali so od strank srečke, pod pretvezo, da jih morajo predložiti vodstvu loterije. Lahkoverni ljudje so jim izročili srečke, nakar so sprejeli potrdila. Ker pa niso dobili od vodstvo loterije nobenega obvestila, so se informirali, nakar so izvedeli, da so nasledili sleparjem. Tudi v provinci so nastopali taki »kontrolorji srečk«.

— Za Božič in Novo leto ima Oblačilnica za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, v svoji veliki zalogi različnega manufakturnega blaga najprimernejša darila. Državni nameštenci dobijo blago na obroke po najnižjih cenah in brez vsakih stroškov le proti predložitvi legitimacije.

— Pri bolečinah hemeroidov, telesnem zaprtju, natrgovanju črevesa, abscesih, krvavitvah debelega črevesa, siljenju na vodo, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, močnem utripanju srca, omotičnosti, prinaša uporaba prirodne grenčice »Franz-Josef« vedno prijetno olajšanje, večkrat pa tudi pozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni dajo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer piti po pol kupice vode »Franz-Josef«. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

— »Domači prijatelj.« Koncem novembra je izšla 11. številka »Domačega prijatelja«, ki prinaša: Danski pes. (Ada Negri, poslovenil A. G.). — Melanholija. (Ivan Albrecht). — Molek. (Gustav Strniša). — Nada. (Mirko Kragelj). — Pohujšanje. (Ant. Adamič). — Kmet in vagabund. (Gustav Strniša). — Napičnica. (Fran Pogačnik). — Brez solca. (Mirko Kunčič). — Dva poskusa. (Ivan Albrecht). — Smuk. (B. Podgoršek). — Kolektivna razstava Franc Cudermana in Mihe Maleša. (Ši Fra). — Telepatija — sugestija — hipnotizem. (Bogdan Zupan). — Društveni domovi. (Tebiz.). — Ročno delo. — Smešnice. List ima tudi lepe ilustracije in moramo priznati, da ima bogato in res lepo leposlovno vsebino. Je to tipičen družinski list, ki prinaša vsakemu družinskemu članu nekaj. Mesečnik stane celotno 120, številka sama 20 Din, in ga prav toplo priporočamo. Naroča se pri upravi »Domačega prijatelja«, Sv. Petra c. 24.

Ljubljana.

1. — Samomor mlade matere s sinom v naročju? Zakonca pri trdnici Zakotnik v šiški zaposleni, v Zgornjem Kašlju stanujoči delavec Peter Luštrek in njegova mlada žena Ana sta se že dalje časa pogosto prepirala. Te dni je dobil Luštrek od advokata opomin, da naj plača zaostale roke alimentacije za nezakonskega otroka, ki ju ima s svojo prvo ljubico. To je dalo povod k zopetnemu prepiru, ki je končal s tem, da je pograbila žena 2 in polletnega sinčka Petra in odšla od doma. Luštrek je bil prepričan, da je odšla, kot že ponovno, k svojim starišem. V pondeljek se je zastrupil Luštrek z lizolom. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so mu izprali želodec ter ga rešili. Medtem ko je ležal v bolnici, je izvedel Luštrek, da so videli njegovo ženo ob Ljubljani, nakar je brez sledu izginila. Ker je bilo vse poizvedovanje doslej zaman, se domneva, da se je vrgla Ana Luštrek s sinom v naročju v Ljubljano in utonila.

1. — Pesnik Tone Seliškar bo recitiral v soboto, dne 10. decembra ob pol 8. uri zvečer v Trbovljah (dvorana delavskega doma) pesmi iz zbirke »Ognjeni zmaj«. Vstop prost.

1. — Glavna obravnava o tiskovni tožbi Vek. Iskra contra F. Aleš in C. Kočvar. Kakor čujemo, se bo vršila glavna razprava proti Franjo Alešu in Cirilu Kočvarju, novinarjema v Ljubljani, radi očitkov denuncijantstva Vekoslavu Iskri, v torek 13. t. m. ob 11. uri dopoldne, odnosno ob 12. uri. Povabljenih je mnogo prič in bo razprava zelo zanimiva.

1. — Trgovski ples. Senzacija vsake plesne sezije je bila in ostane prireditelj tradicijskega plesnega plesa. Vrši se ta ples tudi to sezijo in sicer v soboto 14. januarja 1928 v veliki dvorani hotela »Union«. Prireditveni odbor je s predpripravami neumorno na delu, tako, da bodo udeleženci prav prijetno presenečeni. Opozarjamo na prireditev že sedaj.

1. — Hasencleverjev »Boljši gospod«, katerega premijera je danes, v soboto 10. t. m. predstavlja eno najuspešnejših komedij letošnje gledališke sezone v inozemstvu. Vsebinsko je delo zanimivo in zabavno predvsem pa nad vse duhovito. Ljubljanska publika pozna iz lanske sezone Gobeška delo istega avtorja, zato bo zanimalo tem bolj ogledati si istega pisatelja od druge strani. Glavne vloge so v rokah gg. Rogoza, Lipaha, Sincina ter dam Mire Danilove, Vide in Medvedove.

1. — Na naslov gledališke uprave. Prosimo upravo ljubljanskega gledališča naj bo z nami malo bolj obzirna. — Abonent A.

Maribor.

m. — Nov dnevnik v Mariboru. Z novim letom, ali najkasneje v prvih mesecih prihodnjega leta bo pričel izhajati v Mariboru nov velik informativen dnevnik »Die jugoslawische Presse«, ki se bo tiskal v tiskarni »Ažbec«, ki se bo v ta namen preuredila in znatno povečala. List bo osnovan kot strankarsko popolnoma nevtralno glasilo za informiranje tuzemstva in predvsem inozemstva o naših gospodarskih, političnih in kulturnih razmerah. Njegov program bo podoben programu »Prager Presse«. Vesti nekaterih listov, da bo novi dnevnik glasilo nemške stranke, so popolnoma napačne, ker za to akcijo sploh ne stoji Nemci. V zvezi z novim dnevnikom se bodo osnovala tudi še druga slična podjetja, ki bodo Mariboru mnogo doprinesla do razvoja.

m. — Mariborčane. Slovenska ljudska stranka je pričela izdajati za volilno agitacijo poseben list »Mariborčan«.

m. — Kandelabri na Glavnem trgu. Mestno električno podjetje je te dni zamenjalo dosedanje lesene drogove na Glavnem trgu z visokimi železnimi kandelabri in jih opremilo z velikimi modernimi električnimi lampami.

Celje.

c. — Magda. (K premijeri na celjskem odru.) Avtor pripoveduje tragedijo ubogega dekleta, ki je takorekoč simbol tisočih deklet, ki jih socialni položaj prisili, da se »zgubijo«, da prenehajo biti osebe, ampak so le objekti, ki jih razjeda črv strasti. So opljuvane, a vendar zaželjene, gnjusni madež in živo nasprotje družabnemu redu. Stojš pred problemom spolnosti, ki ga ni rešila cerkev, še manj država in pri katerem še tako prožna zakonodaja ne more doseči končnega uspeha. Problem, zagonekta s tisoč rešitvami. Vsebinsko je pisatelj spretno dramaturgiral. Vse osebe so življenjsko resnične; žive priče tega, kar se dogaja vsak dan, kar družba tolerira, javno obsoja, na tihem soglašaja, boječ se dotakniti gnjusne rane (ki je često atribut kulture). Peter, ki Magdo resnično ljubi (ona si to v začetku le domišlja), je Magdi kakor opolzka deska utopljencu. Med njima ni soglasja — oba pa sta bedna in v socialnem vrtincu. Pavel je parazit — Petrov antipod — moralna hijena. — Naslovno vlogo je igrala ga. Sadarjeva. Izmed vseh njenih kreacij mi je ta najbolj dopadla. Vlogo je doumela tako globoko, da vrzeli med resničnostjo in igro nisi čutil. Isto g. Gradišnik, ki je prepričevalost v tej kreaciji še stopnjeval. Precejšnji del moškega sveta nam je predstavil g. Pfeifer v sedmih vlogah povsem verodostojno; kakor nam je točno podal lahkoživca dijaka, tako občuten pesnika. Inscenacija sižeju primerna. Kljub številnim in kratkim scenam ne popušta pozornost do konca. Delo je v čast avtorju, predstava pa igralcem, režiserju in našemu odru. (Repriza se vrši v nedeljo popoldne.) P. M.

c. — Umetniška razstava Pirnat-Mežan. Od časa do časa, ko so člani kluba »Vesnac« razstavili svoje slike, nismo imeli prilike videti v Celju pomembnejše razstave. Ta razstava je skromnejša od prejšnje, zatočda pa, da spoznaš jako umetniško intuicijo obeh umetnikov. Mežan očituje v svojih akvrelnih izborni tehniki; impresijo podaja kakor resnica učinkujoče, je pa vsekakor močnejši v pastelih. Izmed njegovih akvarelov mi posebno dopadejo: Storič, Sv. František, pa tudi Dravski motivi, izmed pastelov posebno: Karavanke s Krvavca in Cerkev. Poleg tega je razstavil še nekaj olj, linorezov in lesorez »Božična zvezda«, ki tudi jako učinkujejo. Pirnat razstavlja pretežno plastiko: dve mični plaketi, Cankarjev doprnski kip, študijo glave in nekaj grafičnih del, izmed katerih posebno imponirajo »Mati in detec«, »Ljubimci« (2. slika) in »Radeckijev veteranc.« — Za presojeno njegove aile ti zadoštuje glava mladeniča (bron). Doprnski kip predstavlja Cankarja v momentu, ko hoče zapisati misel, takorekoč v intuiciji (pri vsem tem pa se umetnik spretno izogne pretiravanju). Pirnat je na polju plastike mnogo obetajoči talent. — Zanimanje za razstavo je precej veliko. Razstava traja še do 15. t. m. P. M.

Poravnajte naročnino!

Garnitura Din 560.—, 350.—, 290.—
Odeja klot Din 280.—, 220.—, 155.—
Zastori Din 240.—, 180.—, 96.—

Preproge, lineole, namizno perilo, poseljno perilo obrisače
Blago najboljšee kakovosti, cene nižee kakor povod.

Veletroovina

R. Stermecki, Celje

Prodaja na debelo in drobno.

Dunajsko pismo

Češki manjšinski svet. — Dunaj, mesto kongresov. — Dolarsko posojilo Dunaju. — Sveti Miklavž med Slovenci. — Apel na našo javnost.

Češke narodne organizacije se zde nam Slovencem vzorne in občudujemo njihove uspehe zadnjih let. V vseh okrajih so dosegli čisto šole po svojem okusu, vrhu tega imajo šolsko društvo »Komenský«, ki to šolstvo izpopolnjuje v vseh panogah, za katere ne morejo prisiliti mesta, da jim razne zavode vzdržuje. — Osrednje vodstvo za vse potrebe je v Narodnem odboru, ki je sestavljen po nekem ključu iz zastopnikov vseh strank. Največ članov imajo socijalni demokratje, namreč — štiri, ali reči treba tudi to, da ti največ delajo in se prav nič ne razlikujejo od najstrožjih nacionalistov. — Zadnje čase razpravljajo načrt, da bi ustanovili nekaj »Manjšinski svet« po nekem bolj pravilnem ključu, a v tem naj bi bili zastopani tudi Hrvatje in Slovenci. — Misel ni povsem nova, kajti nekaj podobnega smo snovali že pred dobrimi petimi leti, namreč, da bi imeli Čehi, Hrvatje in Slovenci sicer vsake svoje organizacije, ali vse bi bile združene v neki najvišji instanci, v »Narodnem svetuc«. Te načrte nam je pokvaril bivši poslanik Tiha Popović, ki ni maral za nikako sodelovanje s Čehi. — Morda bodo zdaj časi bolj ugodni in se osnuje nekaj podobnega in morda še boljšega.

Po vojni so Dunajčani mnogo ugubali o bodočnosti svojega lepega mesta in izmišljali so si načrte, kako Dunaju pomagati. Med mnogimi načrti je bila tudi sprožena misel, naj bi Dunaj postal nekako svetovno mesto kongresov vseh možnih vrst. — Ta načrt se je znamenito posrečil, kajti tu zbiruje nešteto kongresov svetovnih organizacij znanstva, umetnosti, socijalnega skrbstva itd. — Poleg tega imajo Nemci tu svojih velikih nacionalnih prireditelj v največjem obsegu, a za prihodnje leto prirejajo kongres svojih psovke zvez, na kateri je prijavljenih samo pevec — 150 tisoč. — Znamenita pridobitev v tem pogledu je preselitev »Internacionalen podonavske komisije« iz Bratislave na Dunaj, ki ta mesec posluje že tukaj v Hofburgu. Našo kraljevino zastopa v tej komisiji kot namestnik poslanika ali delegata Slovenec g. Fran Vilfan. — V najnovejšem času pa se je začela prav resno ventilirati misel o preselitvi Društva narodov na Dunaj, kjer bi mu bili dani na razpolago vsi prostori novega in starega Hofburga. Zagovorniki tega za Dunaj silno važnega načrta imajo celo kopo razlogov v zalogi. Zeneva, pravijo, je premajhno mesto za tolik aparat, za veliko število visokih in nižjih uradnikov in zastopnikov držav je tam premalo razvedrila, dočim nudi Dunaj vsega v izobilju in v prvostinskih kvalitetah. Od velikih mest pa prihaja v poštev pač edino le Dunaj, ker pri vsakem drugem velikem mestu bi naletehi na ljubosumnosti drugih mest. — Dunaj pa je nevtravno mesto, kakor je Avstrija druga Svica glede na nevtravnost. Na ta način ako je na Dunaju Družba narodov, pade v vodo vsak načrt o — Anshlusu. — Pri- znati treba, da so razlogi za premestitev Društva narodov na Dunaj jako tehtni in tudi težki ter so — jako simpatični vsem mednarodnim krogom. Zato ne bo nikako čudo, ako pride na Dunaj tudi ta, kakor imamo tu že Internacijsalno podonavsko komisijo.

Tudi po slovenskem časopisu so pisali, da je Dunaj eno — ne sicer najbogatejših mest, ali da ima najmanj dolgov. Vsa leta po vojni tukaj kolosalno gradijo občinske hiše v največjem obsegu. Doslej so jih zgradili za dve veliki Ljubljani, poleg tega raznih dobro-

tvornih naprav in javnih velikih podjetij, kakor elektrarne, a vse to iz rednih dohodkov mesta. — Zato je za nepoučene ljudi kar čudna novica, da je Dunaj najel dolarsko posojilo v znesku — 30 milijonov dolarjev, ki je bilo v Ameriki podpisano v enem dopoldnevu.

To posojilo pomeni popoln prelom v dosedanjih komunalni finančni politiki obsova- ženega referenta Breiterja, ki je doslej ne- prestano zidal, ustvarjal in vse plačeval iz rednih dohodkov mesta. Seveda je jemal tam, kjer je moglo še kaj vzeti, in to so navadno vedno eni in isti žepi, katerih imet- niki so začeli čedalje bolj vpiti proti iz- žemanju mesnega fiskusa. Zdaj, ko je tako vpljelo začelo precej prijematj dunajske ma- se, posebno pa po nesrečnem krvavem pet- ku, so v mestni hiši nakrat obrnili in so rekli: Pa prav, razdelimo izvršitev našega investicijskega programa na ramena vsaj ene cele generacije, najamemo si posojilo za kritje celokupne potrebe in izvršimo vse v par letih. — Tako je prišlo do dolarske- ga posojila kar 30 milijonov dolarjev ali čez poldrugo milijardo naših dinarjev, s kate- rimi na Dunaju zgradijo vse, česar jim je treba in manj treba, kar pa bo služilo jav- nim interesom in tujskemu prometu. Veli- kauski so ti načrti, o katerih bom o priliki kaj več poročal.

Miklavžev večer v Slovenskem krožku je bil sicer prvi poskus, ali smo ž njim po- vsem zadovoljni. Prostorji nabit polni, tudi naših slovenskih otročičev lepo število, ki so peli in se veselili, da je tudi nam starim srca veselja poskakovalo. Darov za male in velike otroke je bilo jako veliko. Od 7 ure čez polnoč je trajala ta naša prva večja za- bava v zadovoljnost vseh udeležencev. Od programa omenjam, da se je Janševemu Miklavžu poznalo, da že nad trideset let živi v nemški družbi na Dunaju — a odlično je prednašal g. Milan Pirnat Prešernov »Uvod« h »Krstu« in Murmova »Pijanec«. Gdč. Ve- ra Vlkova je neumorno svirala na klavir in zraven tudi pejo. Jako je ugajala tudi otrokova zahvala Miklavžu in Slovenskemu krožku. — Pripominjam, da je vsako ne- deljo zvečer sestanke v restavraciji Rai- mundhof poleg znanega gledališča enakega imena. Tu je prav živahno slovensko življe- nje.

Zdaj pa začne čas resnega dela s pevskim zborom in knjižnico. Tu pa vidimo težave, ki so na Dunaju še posebno velike, kajti Dunaj je velik in treba je res velike ideal- nosti in požrtvovalnosti za izvršitev nalog pevskega zbora in knjižnice. Stroški bodo vsak dan večji, a mecenov nimamo. Člana- rina je določena samo na pol šilinga me- sečno. Treba bo pevodolji poštene nagrade, trebo bo mnogim pevcem prispevka za vo- žnje iz oddaljenih krajev. Zato se bo moral odbor obrniti za malo pomoč tudi v domo- vino, da se ta spomin svojih rojakov v tem velikem mestu, ki hočejo delati čast slo- venskemu imenu. Naši denarni zavodi naj bi se ob zaključku bilanc spomnili tudi te- ga predstavitelja slovenskega imena na Du- naju. Vsaka najmanjša pomoč dobro zaleže v prospeh naše slovenske stvari, kajti ako se bo ta v velikem svetovnem mestu dobro ponašala, bo v čast in koristi vsemu narodu. Zato — prosimo!

A. G.

Političen položaj na Balkanu,

kakor ga opisuje Mussolinijeva »La Gerarchia«.

Politična revija »La Gerarchia«, ki ji je italijanski ministrski predsednik Mussolini sam odgovorni ravnatelj, opisuje v svoji zadnji številki politični položaj na Balkanu na prav poseben način, tako da ta opis nekako izpopolnjuje dosedanje italijanske službene izjave o položaju, ki je nastal po podpisu francosko-jugoslovanske prijateljske pogodbe in novega italijansko-albanskega zveznega pakta.

Pod naslovom »Nemirni Balkan« pravi Mus- solinijeva revija, da Balkan pač ostaja ne- miren in glede notranjega položaja balkan- skih držav in glede mednarodnih diplomatskih odnosov, da svetovna vojna ne le ni ublažila te neprestane razvnetosti, temveč jo je šele povečala zlasti zato, ker se je po vojni balkaniziralo vse Podonavje.

Nato prihaja na vrsto Rumunska s svojim »karolističnim gibanjem«. Po smrti kralja Fer-

dinanda je izbruhnila kriza. Obsedno stanje, cenzura, sodna preganjanja in druge take stvari da dokazujejo, da se z abdikcijo pre- stolonaslednika Karola in njegovim izgonom dinastično vprašanje ni rešilo. Princ Karol da sicer izjavlja, da se vrne v domovino le tedaj, če ga pokliče narod, toda odlični po- litiki delujejo zanj, a na drugi strani se je kraljica Marija sicer umaknila v zatišje, toda ni se odrekla svojim ambicijam. Po mnenju Mussolinijeve revije pa se rumunsko vpra- šanje bistveno ne izčrpa v dinastičnem vprašanju, temveč sega mnogo globlje, Karol da postaja morda tudi nezavestno geslo mla- demu nacional. gibanju, ki hoče zlomiti sistem oligarhije, ki vlada na Rumunskem, in moralno uediniti državo. Zato pravi, da je treba rumunsko krizo zasledovati z vsi po- zornostjo.

Razumljivo je, da Italija spremlja to krizo še s tem večjo pozornostjo, ker se nada, da se bo to mlado nacionalistično gibanje sku- šalo naslanjati na »latinsko sestro« Italijo.

Nato pa Makedonija! Makedonija je po mnenju Mussolinijeve revije zavzela mesto predvojne Bosne in Her- cegovine, balkanske in evropske smedniš- nice. Če bi bilo Društvo narodov v resnici organ za vzdrževanje miru, ne pa za ohran- jevanje krivice, ki se je izvršila z mirovni- mi pogodbami, bi se moralo predvsem lotiti makedonskega vprašanja in ga rešiti. V ne- srečni Makedoniji se tepla vsa načela člo- večnosti in svobode, z najkrajšim zatira- njem se hoče prisiliti v suženjstvo prebival- stvo, ki je dokazalo s tisočeriimi primeri, da ima rajši smrt ko suženjstvo.

»Če od časa do časa izbruhne upor ali bomba iz zasede v predstavniku srbskih ob- lasti mašuje brezmejna nasilja, je to težnja za neodvisnostjo, ki navdaja one mlade ljudi, ki niso navadni morileci, temveč plemeniti srca, pripravljena za vsako žrtve. In ni tre- ba hoditi iskati izvalcev neredov drugam, v Italijo na primer: makedonsko vprašanje z vsemi svojimi grozotami, s svojo verigo sovražnosti in osvet je obstajalo pred itali- jansko-jugoslovanskim sporom. Sedaj je stvar točno opredeljena: ni ga nasilja, ki bi iz Makedencev napravilo poslušno orodje jugo- slovanskega imperializma. Eida rešitev je v široki avtonomiji prebivalstva v srednji in južni vardarski dolini, drugače pa se bo na- daljeval krvavi dvoboj in se bodo stalno po- navljali atentati.

»Z druge strani pa tudi ne bo mogoče zo- petno zblizanje med Beogradom in Sofijo ali pa med Scifijo in Atenami; spletke in pritisk tretjih ne morejo preprečiti sporazumov, ki odgovarjajo medsebojnim interesom držav. Dokler bo Makedonija živela v sedanjih raz- merah, bo Bolgarska pač mogla prenašati posledice poraza, toda nikdar ne bo z iskren- im prijateljstvom stinila roke zatiralecve naroda, ki je, če ne že čisto bolgarski, v naj- bližjem sorodstvu z bolgarskim narodom. Pozabiti pa se tudi ne sme, da je tisti bol- garski državnik, ki se ne bi briga vedno za makedonsko vprašanje, obsojen, da ga zade- ne konec Stambulijskega.

Govoreč nato o francosko-jugoslovanski prijateljski pogodbi, pravi Mussolinijeva re- vij, da je podpis te pogodbe dal povod za kar najrazličnejše komentarje in polemike ter vrgel luč in sence in na balkanski in na ves evropski položaj.

Pogodbo je že parafiral Ninčič in se je v zadnjem trenutku morda izpremenila kaka malenkost, dočim pa je v glavnem vse ostalo neizpremenjeno. »Zakaj se je toliko časa ča- kalo na podpis? Službeni pretevezni razlogi so ti-le: v nekem prvem času se je baje upalo, da pristopi tudi Italija, da bi se tako prišlo do nekega jadranskega Lokarna, po- neje, in sicer točno po podpisu tiranskega pakta, pa se je čakalo v nadi, da se zboljšajo odnošaji med Rimom in Beogradom, kar se pa seveda ni zgodilo zaradi preobestnosti fašistovske Italije. Vobče, kdo je kriv? Mus- solini.

Stvar pa da je bila dejanski nekoliko dru- gačna. Ninčičeva začasna naklonjenost itali- janskemu prijateljstvu da je imela le namen, da bi se tako važnost Jugoslavije za Francijo povečala. Uspeh tega indirektnega postopka je bil ta, da se je tedaj sestavila sedaj pod- pisana pogodba. »Odtlej pa sta Pariz in Beo- grad čakala ugodnega trenutka, da bi napri- tila Italiji odgovornost za kršenje rimskega

pakta od januarja meseca 1924, če ne že kr- šenje črke, pa vsaj duha tega pakta. Smatra- lo se je, da je prišel ta ugodni trenutek, ko se je Evropa razburila zaradi tiranskega pakta; toda naša odpornost in strah pred nepravilnimi zapleti sta odvrnila Francijo, da se ni priključila jugoslovanskemu izziva- nju. Ker so se ponavljali albanski incidenti, se je podpis venomer odgajal.

Medtem pa je Jugoslavija morala plačati svojo nelojalnost z izolacijo, ki jo je zastoj skušala zlomiti naprej napram Madjarski, po- tem pa napram Grški in končno celo proti Bolgarski. Vznemirjeni po tem položaju, so vodje opozicije grozili z gromom in strelo. Nadaljno odlaganje bi bilo pomenilo izziva- nje padca vlade, v kateri je Marinković minister zunanjih stvari, s sledečo parlamen- taro anarhijo in volitvenim metežem. Fran- coska vlada je izkoristila to moralno zmeh- njavo svojih balkanskih prijateljev in si je dala drago plačati podpis: vračilo vojnih dol- gov v zlatih frankih namesto v papirnatih dinarjih, sklenitev izključnih pogodb za do- bavo vojnega materiala ob razveljavljenju z drugimi državami podpisanih pogodb, ka- ker n. pr. z Anglijo za zgradbo podmornic.

»Tako so zvezani med seboj ti dogodki in res je, da umerjene in spravljive besede Briandove in Marinkovičeve niso omamile ne angleških ne nemških listov in so glasno izrazili svoje pridržke tudi francoski listi, ki so bili vedno nacionalno zelo občutljivi, ka- kor »Liberté«, ali pa ki so izrazili protifaš- istovskega značaja, kakor Blumov »Popu- laire«.

»Podpis pogodbe je izzval splošen pesimi- zem. Vnel se je občutek, da poleg formalis- tičnih klavzul, ki ne povedo ničesar, oba naroda smerita na aktivno politiko proti Ita- liji.

Zaključek je po vsem tem posvečen s »pri- tiskom na Grško«, češ da francoska politika smatra francosko-jugoslovansko pogodbo le za prvi korak k nadaljnjemu razvoju, kar da potrjujejo glasovi, ki trdijo, da v kratkem pristoji k tej pogodbi tudi Grška.

Nova dejstva, ki naj bi potrjevala tako orijentacijo v Atenah, bi bila naslednja: Sklenitev jugoslovansko-grške trgovinske po- gdebe se zdi, da dokazuje, da je vrhunec na- petosti že premagal. S svoje strani pa Fran- cija zahteva vračilo svojih posojil, kar naj bi oviralo finančno konsolidacijo Grške in bi jo storilo sprejemljivejšo za zblizanje z Jugo- slavijo. »Mi odkrito ne smatramo za never- jetno in še manj za nemogoče, da bi se Gr- ška orijentirala napram Franciji; vendar pa stvari ne smatramo za tako enostavno, kakor se kaže v vesteh zadnjih dni. Vkljub podpori in pritisku s strani Francije ne morejo kon- cesije v Jugoslaviji v solunski luki, kar je temeljno vprašanje za prijateljstvo med obe- ma državama, iti preko neke določene meje. Napram Bolgarski in Albaniji pa Grška ni- ma napadalnih nakan; po lekciji, ki jo je dobila v Mali Aziji, je grška politika politika preudarnosti.

»Zdih na Egejsko morje bi za Jugosla- vijo nikakor ne pomenjal ene relativne svo- bode gibanja, ki bi jo ji moglo dati edino le iskreno prijateljstvo z Italijo, ki ji po Vi- toriju Venetu (laski zmagi v svetovni vojni) po zgodovinskem pravcu najboljša urejeval- ka miru in ravnotežja na Balkanu in Podo- navju.

»Kdor noče vedeti za Rim, zida na pesek.

Kakor že rečeno, je ta opis političnega po- ložaja na Balkanu nekako dopolnilo italijan- skih službenih izjav k zadnjim mednarodnim političnim dogodkom in v resnici zelo jasno razkriva ne samo mnenje, temveč tudi na- mene italijanske zunanje politiki v posledico teh dogodkov. Grška se že nekako pripuša francosko-jugoslovanskemu prijateljstvu, to- da Rumunska se skuša vezati na Italijo, a predvsem pa Bolgarska, kateri se Makedoni- ja nosi na krožniku kot darilo za njeno oslo- nitev na italijansko-albansko zvezo. Način, kakor Mussolini v svoji reviji daje opravil- vati razbojništva makedonskijušćih, neti slavo »plemenitim srcem, pripravljenim za vsako žrtve ter obetati vsakemu bolgarskemu državniku, ki bi ne ščitil tega razbojniškega delovanja, konec Stambulijskega, govori do- volj jasno za vezi, ki se pletoje med fašistov- skim Rimom in makedonskimi atentatorji in njihovim zaščitniki.

Prosveta.

Miloševa ženidba.

Tridejanska opera Petra Konjovića. Druga noviteta v sezoni, topot operno delo jugoslo- vanskega avtorja, zasnovano in napisano med svetovno vojno, uprizorjeno pod naslovom »Vilina vece«, kajti takrat proslavljati junake srbohrvatske narodne pesmi ni bilo brez ne- varnosti. Napočili so boljše časi in »Miloševa ženidba« je s pravim naslovom in s pravimi osebam smela preko opernega odra v Beo- gradu. Sedaj jo je — zvesta svoji obljubi, da se hoče v repertoarju v prvi vrsti ozirati na domačo operno literaturo — uprizorila tudi ljubljanska opera.

»Miloševa ženidba« trpi kot skoro vsa naša operna dela na pomanjkanju dramatičnosti, vkljub temu, da je libretist napisal zvonke verze in da je vsebina simpatična. Z glas- benega vidika je mladostno delo z vsemi obi- čajnimi hibami mladih skladateljev. In dasi iz glasbe diha jugoslovanski narodni ton, etoiji preveč pod vplivom deloma Wagnerja, deloma Smetane. Reminiscence na ta dva operna mojstra morgoli na vseh koncih in krajih, najočitejše se pa kaže njih vpliv na Konjovića v instrumentaciji, ki je dostikrat wagnerjansko masivna, da naravnost ubije soliste. Solisti imajo z malimi izjemami ne- hvaležne partije z nerodnim glasovnim ob- segom. Obe prvi dejanji sta monotoni, zad- nje pa boljše, razgibnejše in konča učinko- vito.

Za lepo uprizoritev na našem opernem odru je uprava temeljito preskrbela. Režijo je poverila direktorju Poliču, ki je opero primerno vsebini insceniral ter tudi v kostu-

mih dosegel stilno enotnost, glasbeno vodstvo pa je izročila vestnim rokam kapelnika Ba- latka, ki je partituro nastudiral z umeva- njem. Izvajanje dela je bilo zato prav po- srečeno in je zopet pokazalo, da se v naši operi pošteno in pridno dela. — Med solisti je bila odlična ga. Thierry-Kavčnikova, ki je prepričevalno podala nelahko vlogo vile Ravijaje. Sijajen je bil zopet Betetto v vlogi carja Lazarja, ki je v veličastni molitvi zad- njega dejanja pomagal operi do učinkovi- tega konca. Nekoliko boljše kot ponavadi se mi je zdel Gospodinov v vlogi Miloša Obi- lića, v petju in igri je bil zadovoljiv Janko (Krilatič), ponosen in nastopu in hvalevre- den v petju Rumpelj (kraljevič Marko), zna- čilnega Grabacijsa je izvrstno ustvaril Janko, v vlogi čarovnice je ugajala Medve- dova, kot vila Brodarica pa Poličeva. — Zborovske partije so učinkovite in jih je zbor prinesel dokaj sigurno, orkester je ves večer vstrelal. — Dasi je bila Miloševa ženidba dostojno izvajana, je bilo gledali- ške prav slabo obiskano, kar je pri premi- jeri redek slučaj. Za noviteto se ni zani- malo niti dijaško stojišče, kar pa je bilo ljudi navzočih, so je sprejeli hladno. —c.

Gostovanje Nikole Zeca. V četrtek zve- čer je v nabito polnem gledališču nastopil v »Faustu« (Mefisto) basist dunajske državne opere Nikola Zec, impozantna postava, ruti- niran igralec in pevec, ki smo ga baš v tej vlogi pred par leti že videli, poslušali in občudovali. Mefisto je njegova paradna vloga. Toda toplot me je nekoliko razočaral, ne v igri toliko, pač pa v petju. Ali ni bil disponiran ali pa je njegov glas obledel. V

višini ni bil zmagovit, intonačno dostikrat nečist, v nižinah močan, izdaten, toda krhek. Kreacija sama na sebi je bila nekoliko ko- modna in odkrito moram priznati, da mi je bil zadnjič Križaj kot Mefisto ljubši kakor pa Zec v četrtek zvečer. Predstava je bila drugače animirana, publika radodarna s pri- znanjem.

Upravnik Kregar trdi v »Gledališkem listu«, da gostovanja poživé repertoar in da vzbujajo zanimanje publike za opero. Prav; pravim pa, da je »Faust« zaenkrat dovolj in dvomim, da bi se drugo gostovanje Zeca moglo pohvaliti z obiskom prvega. —c.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 10. decembra: »Boljši gospod«, pre- mijera. Premijerski abonma.

Nedelja, 11. decembra ob 15. uri popoldne: »Snežulčica in škrtac.« Izven.

Nedelja, 11. decembra ob 20. uri zvečer: »Boljši gospod.«

Ponedeljek, 12. decembra: Zaprto.

Opera.

Torek, 13. decembra: »Cavalleria rusticana« — Glumač. Gostovanje ge. Fanette

Hernsdorf-Billinove. Red B.

Sreda, 14. decembra: Zaprto.

Četrtek, 15. decembra: »Carmen.« Gostova- vanje ge. Fanette Hernsdorf-Billinove.

Red A.

Petek, 16. decembra: Zaprto.

Sobota, 17. decembra: »Miloševa ženitev.« Red C.

Nedelja, 18. decembra ob 15. uri popoldne: »Bajadera.« Na korist Udruženja gledali- škkih igralcev.

Dramska premijera. Danes, v soboto 10. m. se vrši v ljubljanski drami premijera Hasencleverjeve komedije v 8 slikah »Bol- ši gospod«. Ta komedija se odlikuje prav posebno po svoji aparitnosti sloga in celot- nega zamisleka. Glavno vlogo igra g. Ro- goz. Poleg njega nastopijo gg. Mira Danilova, Vida, Medvedova in Juvanova, poleg gg. Li- pah, Sancin, Gregorin in Jerman. Predstava se poslužuje tudi radionaprave, katero je prav nalašč za to priliko iz posebne naklo- njenosti stavila na razpolago ugledna ljub- ljanska tvrdka Bar. Načrte za popolnoma novo inscenacijo je izvršil profesor g. Vav- potič, delo samo pa mojster g. Skrušny. Re- žija te nove komedije, ki si je osvojila vsa odra je v rokah profesorja g. Sesta.

Gostovanje dveh odličnih pevcev pri ne- deljski popoldanski predstavi »Faust«. Ga. Kata Staller-Stotter, ki si je pri poslednjem gostovanju v vlogi Margarete »Faust« pri- dobila vse simpatije naše gledališke publi- ke je sprejela ponudbo gledališke uprave, ke je sprejela gostovanje ponovi. Nastopila bo da svoje gostovanje 11. decembra t. l. Z njo vdrugeč v nedeljo, 11. decembra t. l. Z njo vred nastopi odlični basist član dunajske dvorne opere g. Nikola Zec, ki je gostoval v vlogi Fausta pri četrtekovi večerni pred- stavi. Gledališka uprava hoče združiti obe gostovanji, da nudi priliko svojim rednim nedeljskim obiskovalcem, da slišijo to zna- menito delo v tako odlični zasedbi. Pred- stava je ljudska pri nekoliko znižanih ce- nah brez oblasnega davka.

ŠOLSKE VESTI.

Z ukazom Njegovega Veličanstva kralja so vpokojeni sledeči učitelji-ice:

Franc Zidar, šolski upravnik v Lembergu; Vinko Serona, učitelj na moški osnovni šoli v Ptuj-okolici; Josip Pečnik, šolski upravnik v Kapelah, srez Brežice; Marija Peterca, učiteljica v Vitanju, srez Konjice; Ivan Burdijan, šolski upravnik v Ponikvi, srez Smarje; Franjo Kotnik, šolski upravnik pri Sv. Jakobu v Sl. gorici; Martin Samprl, šolski upravnik v Malokah, srez Sl. Bistrica; Franjo Rodker, učitelj v Studencih pri Mariboru; Roza Novak-Bajt, učiteljica II. ženske osnovne šole v Mariboru; Milan Tomšič, šolski upravnik v Zalni, srez Litija; Karolina Gomilšek, učiteljica na Viču, srez Ljubljana-okolica; Justina Petrič, učiteljica IV. dekliške osnovne šole v Mariboru; Marija Jelenc, učiteljica pri St. Vidu pri Ljubljani; Felicita Šumer, učiteljica v Smarjah pri Jelšah; Alojzija Baehler-Delak, učiteljica v Radovljici; Marijana Potočnik, učiteljica v Novem mestu; Marija Pleško, učiteljica v Konjicah.

Za kontraktualne učitelje-ice so postavljani:

Ana Franković, v Sv. Florijanu pri Rogatcu; Miroslav Podgornik, v Jareninu, srez Maribor, levi breg; Fran Venturini, dodeljen v pisarno pri prosvetnem oddelku v Ljubljani; Elizabeta Šuman, v Gor. Sušice, srez Novo mesto; Anton Skubin, v Lepo Njivo, srez Gornji Grad; Kofol Ciril, v Vučjo vas, srez Ljutomer; Ljudmila Kofol-Mlekož, v Vučjo vas, srez Ljutomer; Fr. Kramar v Skalske Cirkovce, sr. Slov. gradec; Katarina Sušelj, v Centibo, sr. Dol. Lendava; Ljudmila Tovstovrnik, Sv. Andraž nad Polzelo; Marija Vidmar, v Bokovec, srez Murska Sobota; Ivan Matelič, pri Sv. Barbari, srez Maribor, levi breg; Marija Mahnič, pri Sv. Jurju, srez Murska Sobota; Ludovik Jazbec, v Strojni, srez Dravograd; Sabina Trobec, v Muto, srez Dravograd; Anica Blažej-Kordež, v Prevalje; Anton Golja, v Ojstrico, srez Dravograd; Karolina Pahor, v Štrukovce, srez Murska Sobota; Silvester Cerut, v Zalog pri Ljubljani; Alojz Zorž, v Colem, srez Ljubljana-okolica.

Premeščena sta s ukazom:

Zdravko Kovač, na moško okoliško osnovno šolo v Celje; Ida Rajšp, na osnovno šolo v Lajtersberg-Krčevino.

Na osnovni šoli v Mokronogu se odpre vzporednica.

Vaclov Vinkler, učit. abit. je postavljen za učitelja pri Sv. Marjeti.

Hinterlehner Vida je premeščena na meščansko šolo v Ptuj.

Grosman Marija je premeščena v Kastav.

Kratke vesti.

Zveza narodov je priznala nemškimi nezakonskim materam v Gornji Šleziji, da smejo svoje otroke prijaviti v nemških manjšinskih šolah.

V Perziji izhaja že pet ženskih časopisov, ki so v službi ženske emancipacije.

Novi turški proračun izkazuje 206.298.045 turških funtov dohodkov in 206.291.688 tur. funtov izdatkov. (En turški funt je okoli 25 dinarjev.)

Rumunski proračun izkazuje nad 38 milijard lejv izdatkov. Glavni izdatki so za finančno ministrstvo (skoraj 15 milijard), vojno 7,8, prosveto 4,7, notranje 2, vere 1,2, kmetijstvo 1,3). Železnice imajo samostojen proračun, ki znaša preko 12 milijard lejv.

Pisemska tajnost za pisma iz tujine je v Italiji odpravljena in fašisti smejo odpreti vsa pisma.

BORZE, 9. decembra.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.545—13.575 (13.56), Curih 1094—1097 (1095,5), Dunaj 7.995—8.025 (8.01), London 276,8—277,4 (277), Newyork 56,58—56,78 (56,68), Praga 168,30—168,40 (—), Trst 306,375—308,375 (307,75, 307).

Zagreb. Amsterdam 22,47—23,03, Dunaj 7.995—8.025, Berlin 13.543—13.573, London 276,6—277,4, Newyork 56,59—56,79, Praga 168—168,8, Trst 306,5—308,5, Curih 1094 do 1097.

Curih. Beograd 9.14, Berlin 123.575, New-

york 517.625, London 25.2775 Pariz 20.385, Milan 28.075, Praga 15.35, Budimpešta 90.70, Bukarešta 3.21, Dunaj 73.05.

Efeti.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 132 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Vevče 133, Ruše 275 — 290, Stavbna 56—0, Sešir 104 — 0.

Ljubljanska blagovna borza (9. decembra). Les: Zaključena sta bila dva vagona, in sicer 1 vagon tramov, merkantilnih, 4,4, 4,5, 5-6, od 4—8 m, feo vagon meja po 290 in 1 vagon tramov, merkantilnih 6-7, 6-8, 7-9, od 5—9 m, feo vagon meja po 280. Deželni pridelki: Tendence čvrsta. Zaključenih je bilo 5 vagonov in sicer 4 vagoni pšenice in 1 vagon moke.

Pletenine s to
znamko so
najboljše!

**Telovniki za dame in
gospode. — Zemperji,
puloverji, kostumi.**

Sport.

Sree sportnika. Zelo razširjeno je mnenje, da vsled močnega in trajnega sportnega udejstvovanja lahko nastane razširjenje in obolenje srca. Res so sicer najnovejše sportnozdravniške preiskave sem in tja ugotovile razširjenje srca, vsled prenapornega izvajanja teka, skoka in veslanja; toda nevarnosti, ki so baje posledica teh sportov, so najmanj zelo pretrane. Razširjenje srca vsled trajnih sportnih vaj nastaja le polagoma in v zvezi z boljšim ojačenjem ostalega telesa. Veliko, močno srce baje počasi; če pa srce z utripanjem šestdeset udarcev na minuto proizvaja isto delo in črpa isto množico krvi skozi arterije, kakor srce, ki utripa 72 krat, tedaj je to brezpomembno. V Ameriki so napravili celo vrsto zanimivih poskusov na skupini krepkih sportnikov, ki jih je preiskal znani sportni zdravnik. Pri slavnem tekaču, ki je pretekel angleško miljo (1609 m) v sedmih minutah, je dognala preiskava, da se je njegovo srce razširilo tri četrtine cale (približno 1,8 cm). Potem so preiskali netreniranega moža, ki je pretekel pol miljo v 6 minutah, in je tedaj razvijal komaj polovico hitrosti treniranega, ter so ugotovili, da se je razširilo njegovo srce za 3,8 cm. Ravnotake podatke so našli pri treniranih in netreniranih tekačih na srednje proge. Mož, ki je treniral dve leti, je brzo pretekel 150 m, ne da se je njegovo srce količkaj spremenilo; netreniran mož, ki je isto progo pretekel s samo tričetrtinsko hitrostjo prvega, je bil popolnoma onemogel in je čutil bolečine pri srcu. Amerikanska opazovanja so dognala, da so imeli sportniki, ki so kadili cigarete in so nezadostno trenirali, največje srčne bolečine. Danes vemo, da se sportniku, ki ne kadil, ne pije in ki sistematično trenira, ni bati nikakih nevarnosti za srce. Zdrave sportne vaje jačijo srce in ga uredijo proti poškodbam, ki nastanejo vsled nenadnega razburjanja.

Znani dunajski tekoatlet Hans Haas je sunil z desno roko 110 kg in postavil s tem nov svetovni rekord, ki ga je doslej držal Hipfinger s 106,40 kg. Razun tega je Haas potegnil obojerno 104,80 kg, kar znači nov avstrijski rekord.

Tek iz Los Angelesa v Newyork. Gigantski projekt teka iz Los Angelesa, kalifornskega mesta ob Tihem morju, pa do Newyorka ob Atlantskem oceanu, torej preko cele Severne Amerike, se bo menda vendarle vresničil. Dosedaj se je glasilo 450 tekačev, med njimi tekači svetovnega slovesa, kakor Kohlemainen (Finska), Steenros (Finska), Bertini (Italija) in Lossmann (Estonska).

— Sladkorčka sem vam prinesla, za čajček.

Jeanne se je nasmehnila: odkod neki ve ženska, da Jeanne nima sladkorja? Jeanne je nekoč vprašala Kabotinskega, kje bi si tukaj mogla kupiti sladkorja. Mogoče je tako zvedela o tem tudi ta ženska. Hotela je plačati, ta se je pa na vse kriplje branila, šušljala nekaj nerazumljivega in odšla. Ko je Jeanne zvečer pila čaj z istim sladkorjem, je prišel Kabotinski, si obrisal čelo in rekel:

— U, kako sem se izmučil. Lahko ste mi hvaležni. Komaj sem vas izrezal. Ze danes so vas hoteli odvesti v zapor.

— Zakaj? ...

— Podkup. Slakorček. Ženica je bila vohunka iz G. P. U. (Glavna politična uprava, naslednica »črezvičajke«. Op. prev.) Tam sem jih komaj pregovoril, naj vas pustijo. Na odhod od tukaj pa kar nič več ne mislite, ker sem s podpisom zajamčil, da ostanete tukaj.

— Ni mogoče! To je nesporazum, saj sem ji ponujala denar. Takoj grem sama tja in bom vse pojasnila.

— Nikamor ne pojdete. Jaz sem se tam podpisal in sem poštnjak. Konja vam na

Tenis — bolj boj ko flirt. Tenis, ki so ga prej obče imenovali »zaročni sport« se je danes v sportnem oziru razvil vedno bolj v bojno igro. Kakor se je ugotovilo, mora posamezen igralec v borbi na pet setov prehoditi oziroma preteči daljavo okroglo 4 kilometre, pri čemur mora žogo najmanj 750-

krat udariti. Če pomislimo, da prehajata tek in udarec eden v drugega in zahtevata vselej hiter start, pri katerem mora igralec napeti vse sile, potem je umljivo, da je tenis kot »zaročni sport« vendarle nekoliko pretrudljiv. V ta namen se poslužujemo lažjih metod.

Iz Rusije.

Žene v Rusiji imajo vedno uplivnejša mesta. Na sliki vidimo tri žene direktorice in sicer (od leve na desno). Tihomirovo, članico predsedstva Vseruskega osrednjega odbora strokovnih zvez, Anufrijevo, namestnico ravnatelja tekstilne tovarne in Markolono, načelnico moskovske telefonske postaje.

Filmski posnetek iz oktobrske revolucije.

Za film oktobrske revolucije je bil postavljen v Moskvi iz papirne mase spomenik carja Aleksandra III., ki je bil uničen za časa revolucije.

To in ono.

PLES V SREDNJEM VEKU.

Mnogi se bodo danes bržkone čudili, ako jim povemo, da je bila v srednjem veku katoliška cerkev žarišče in izhodišče plesa. Seveda je jasno, da ti plesi niso bili takšni kot so danes in niso v prav ničemer imeli obilježja današnjih plesov moderne družbe. Krščanstvo namreč ni strmelo za tem, da zatre pogansko plesno umetnost, za to ker je poganska. Ne. Katoliški cerkvi je služil ples za korativno sredstvo pri verskih obredih in ceremonijah.

Prvi krščanski škofje so se imenovali »praesules«, kar pomenja — plesalci. Ti »praesules« so se v glavnem tudi bavili z takozvanimi svetimi plesi. V kiparski umetnosti v starinskih cerkvah in cerkvenih poslopjih vidimo še danes številne škofove in svečenike, kako plešejo verske ples z namenom, da izpreobrnejo pagane h krščanstvu. V tem času tudi ni bil ples žigosan od cerkvenih dostojanstvenikov kot nemoralen. A tudi slučaj zlorabe plesne umetnosti so bili tedaj redki.

Ali kmalu je cerkvena strogost popustila.

Najpreje se je dovolilo tudi lajikom, da tudi oni lahko postanejo plesalci pri verskih obredih, nato pa so pripustili k plesu tudi — žene.

Zaman je katoliška cerkev protestirala proti zlorabljanju plesne umetnosti in zaman je nastopala proti degeneraciji plesne umet. pri verskih ceremonijah in obredih. Verniki in tudi duhovniki se niso dosti ozirali na opomine cerkvene stolice in svetega očeta. Pričeli so plesati tudi v kapelah in organizirali so javne procesije, da so se v njih mogli dovolj naplesati.

Na Španskem so bili posebni mojstri v plesu. Ali tu je začela cerkvena oblast najodločnejše nastopiti proti plesom. Sevski nadškof je na primer prepovedal ples v vsam okrožju, kamor je segala njegova duhovna oblast. Člani kapitla so se seveda temu odloku uprli. Izposodili so si neke ladje ter se odpeljali v Rim k svetemu očetu, da mu dokažejo, kako neumestna je naredba gospoda nadškofa v Sevilii. Njihovi plesi so vendar krepotni in potrebni za poveljanje cerkvenih ceremonij.

No, ni trajalo dolgo in vse verske ceremonije — v Franciji, na Španskem in v Italiji — so spremljali razni plesi. Med petjem li-

Hja Erenburg:

100

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Jeanne-i pa ni bilo vsled tega hudo. Vsak teden se je Kabotinski odpeljal po pošto. Prinašal je časopise in žolte težke ovoje iz gozdnega Trusta. Za Jeanne-o pa ni bilo pisem. Računala je na vse mogoče: i na to, da Andrej zaradi obilega dela nima časa, i na to, da je od Toulona do Nenaševa daleč, vendar je pa potrpežljivo čakala. Ko je pa preteklo šest tednov, se jo je polastil šemeč nemir. Andrej je aretiran in ona mora od tukaj in sicer čimprej. Svojo namero je povedala Kabotinskemu.

— Zdaj ne bo mogoče, ker so se pota razlezla, pač pa čez dva tedna. Bom že še pomislil in napravil, da bo prav.

In Kabotinski se je res zamislil. Začel je urejati. Čez dva dni je prišla k Jeanne-i v pisarno neka šišljajoča ženščina, ki jo je prosila, naj posreduje za kako pomoč, češ, da je možu drevo zlomilo nogo. Jeanne se je razveselila naloge, žensko podrobno izprašala in ji obljubila, da bi pri Kabotinkem že zaprosila sanjo. Tedaj je ženščina privlekla na dan vrečico s sladkorjem.

noben način ne dovolim. Čakajte, dokler vas ne pokličejo. Sicer pa ne bodite preveč ogorčeni, ker vam to lahko pokvari barvo vašega obraza. Prej ali slej bo itak vse jasno, dotlej morate pa ostati tukaj. Ali vam kaj manjka? Kar hvaležni mi bodite, — v ječi — častna beseda — je slabše! Tam so ščurki, tukaj vam pa jaz delam družbo in gotovo ne bom dovolil, da bi vam bilo dolgčas. Saj vidite, kako sem vam udan, od strasti kar zgorevam. Bodite mi dobri! Če pri nas, tam v Varšavi, zaideš v »cukernjo«, to ni Moskva, marveč prava oranžerija lepih žensk, pa stavim, da bi vi še celo tam imele uspeh. Nič ne napihujte šobice — ustnice niso zato! Dajte, da jih rajše poljubim! Evo, tako!

Gibni Kabotinski se je spretno v hipu pripognil in poljubil Jeanne-o. Več ni dosegel, ker je nemudoma zletel iz sobe, vendar je pa opravil glavno svojo nalogo in je lahko računal na Neichensonovo hvaležnost.

Tako so se začele najstrašnejše Jeanne-ine muke. Vedela je, da mora odto, pa ni mogla. Peš? Do postaje je osemdeset vrst skozi gozd in ji je pot neznana. Peš ne more. Ali naj piše Zaharkéviču? Kabotinski itak ne bo odpravil njenega pisma. Nazadnje

je Jeanne sklenila prositi čuvaja, naj ji on skrivaj odnese pismo na postajo in naj ga tam odda. Kako naj mu pa to dopove? Čuvaj je gluhi in nepismen. Kljub temu je pa nekako opravila. Z Anisimom je govorila z rokami, z očmi in s srcem. Gluhi Anisim jo je razumel in sprejel malo pismo, pokrito s solznimi pegami. V tem pismu se je Jeanne Zaharkéviču rotala, da se ni dala podkupiti in ga je prosila naj jo reši. Radi Andreja!

Spet je preteklo nekaj tednov, odgovora ni bilo in tudi o Andreju nobene vesti. Jeanne-i se je zdelo, da umira. Roke so ji oslabele in je le s težavo vstajala s postelje. V spanju je imela strašne sanje. Brenčanje music ji je razjedalo živce. Solnce je noč in dan brodiralo po nebu. Iz gozda je dišalo po pogorišču.

Zvečer je šla Jeanne od doma. Sklenila je bežati, čeprav bi morala utoniti v gozdnem močvirju. Čemu naj živi? Andreja ni več, to dobro čuti. Oba imata samo eno srce in to srce se zdaj ustavlja in še prav slabotno utripa. To je konec, divji konec v prokleti zemlji!

(Dalje prth.)

turgičnih molitev so plesalci razvijali svojo plesno umetnost na najrazličnejše načine.

Vzrok temu rajanju leži, kot trdijo nekateri strokovnjaki — v tendenci po pozabljenju gorja, ki bi imelo priti z letom 1000. In čim bolj se je približevalo to leto tem bolj so ljudje rajali in iskali v plesu — uthe. Z letom 1000 bi bil namreč moral po njihovem mnenju nastopiti konec sveta.

Ali, ko je leto 1000 prešlo brez kakršnihkoli velikih nesreč, je dobila plesna umetnost drugačne oblike. Cerkevni plesi so sedaj služili za proklinjanje naravnih pojavov:

— boleznim in nesreč. Da bi se ljudje rešili kuge, ki je grozovito razsajala proti koncu srednjega veka, so — plesali. Izmislili so si poseben ples »ples bičevnikov«, pri katerem so si mučili svoje telo, ker so mislili na ta način odstraniti greh iz teles in da vrše pokoro. Taki in podobni grozni in strašni plesi so bili razširjeni skoro po vsej Evropi. V štirinajstem stoletju, ko je kuga po Evropi najbolj razsajala, so se plesi, pri katerih so se plesalci na najrazličnejše načine mučili, najbolj razvili.

Sledove teh »mučilnih« plesov so našli še

leta 1913 in 1914 v Echternachu na Luksemburškem. Današnji plesi v tem kraju imajo namreč prav tako tradicijo.

Zanimivo pri vsem tem je tudi, da stari plesi niso plesi »parov«, temveč skupin ljudi. Danes se seveda v cerkvah ne pleše več.

Saj pa je tudi namen današnjih plesov zgolj ta, da zadovoljijo plesalci svoje človeške strasti ter da pozabijo na vso mizerijo.

Igro domino so iznašli ljudje, ki so se dolgočasili ter iskali možnost, da bi si dolg-

čas pregnali. Stare kronike montecassinskih benediktincev poročajo, da je nekoč v onem slavnem samostanu eden od redovnikov obolel ter moral samevati v svoji celici. V prostem času, ko mu ni bilo treba moliti ali pa se pečati z duševnim delom, je iznašel igro obstoječo iz sestavljanja četverooglatih kamenitih tablic, zaznamovanih s črnimi pikami. Igra je confratrom ugajala in bili so mneneja, da samostanski reguli ne nasprotuje. Iznajditelj se je zato zahvalil Bogu z besedami: »Benedicamus Domino«, od tod izvira označba igre.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prilhrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.

Najboljše v materialu in v konstrukciji so:

Josip Petelinca
živalni stroji in kolesa
Gritzner, Adler, in Phönix.

Najlepše opreme, pouk v voženju brezplačen.

Nizke cene tudi na obročna plačila. ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Št. 31647/27.

ref. IX.

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje mizarska dela

dobavo notranje opreme za mestno klavnico.

Pravilno sestavljene in kolekovane ponudbe je oddati v gradbenem uradu, Šolski drevored 2/II. do 13. decembra 1927 do 11. ure dopoldne.

Vse tozadevne podatke in pripomočke daje mestni gradbeni urad med uradnimi urami.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 6. decembra 1927.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahlevajte ponudbo. Telefon šte. 2389.

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

VELOUR IN
PLIŠ

za damske plašče, velika
izbira — nizke cene

R. Miklauc, 'Pri Škoju'
Ljubljana, Lingarjeva ul.

SURNO-DOUBL
KAMGARN

za moške obleke, velika
izbira — nizke cene

R. Miklauc, 'Pri Škoju'
Ljubljana, Lingarjeva ul.

Tovarna perila „Triglav“

priporoča svojo veliko zalogo
vsakovrstnega moškega perila

Ljubljana, Ko'odvorska ulica št. 8

Specijalni damski frizerski salon

„MILA“

se najtopleje priporoča

Dunajska cesta šte. 7.

MALI OGLASI

Za vsake besede se plača
50 par. Za debele tiskane
pa Din 1.—.

Koks - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2084

Išče se

stanovanje, obstoječe iz
kuhinje ter dveh sob v
centrumu mesta. Plača se
dobro. Ponudbe na upravo
lista pod »Stanovanjem«.

Oglašujte v
Narodnem Dnevniku.

Širite 'Narodni
Dnevnik'.

Izšla je
Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,

ki ima 366 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši
slovenski kmetijski koledar, koji je
bil že od naših pradedov najbolj vpo-
števan in je še danes najbolj obražan.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bo-
gati vsebini in slikah.

»VELIKA PRATIKA« je najboljši in naj-
cenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji
in stane 5 Din. Kjer bi je ne bilo do-
biti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikov

tiskarna in litografski zavod
LJUBLJANA, BREG ŠTEV. 12.

Veliko izbiro volnenih jopic,
puloverjev vsa-
kovrstnih bluz, perila, kravat, vezenin in nogavic,
rokavic ter zimskega perila priporoča po izredno
nizkih cenah

IGNACIJ ŽARGI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta.

Hektografični aparati zvitki, masa, črnilo, trakovi,

Telefon 2980.

dobite vedno in najceneje pri

Telefon 2980.

LUD. BARAGA - LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 6.

JADRANSKO-PODUNAVSKA BANKA BEOGRAD

in njene slovenske podružnice

Delniška glavnica: 120,000.000 Din **Kranj, Ljubljana, Maribor** Delniška glavnica: 120,000.000 Din

ESKONTIRA: menice; **SPREJEMA:** vloge na hranilne knjižice in tekoče račune; **DAJE:** predjume na državne papirje kakor: 7% in-
vesticijsko posojilo, 2½% ratno šteto, 4% agrarne obveznice ter vse kotirane papirje. **Prodaja in kupuje** devize in valute ter iz-
vršuje nakazila v tu- in inozemstvu najkulantneje.

Izdajatelj: Aleksander Zelesnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.